Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

19 январь, жума, 1996 йил
Сотувда эркин нархда. **№ 14 (1267)**

ПРЕЗИДЕНТ МОСКВАГА ЖЎНАБ КЕТДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига аъзо мамлакатлар раҳбарлари кенгашининг навбатдаги учрашувида иштирок этиш учун 18 январь куни Москвага жўнаб кетди.

Мамлакатимиз раҳбари сафар олдидан журналистлар саволларига жавоб берар экан, ушбу учрашувдан мақсад МДҲга аъзо давлатлар ўртасида иқтисодий интеграция жараёнининг янада самарали йўлларини кўриб чиқишдир, деди. МДҲга аъзо мамлакатларнинг иқтисодий жиҳатдан жипслашуви мазкур давлатлар мустақиллигини мустаҳкамлаш ишига хизмат қилиши лозим ва биз ҳамдўстлик фаолиятига худди шу нуқтаи назардан ёндашамиз, деб таъкидлади Президент Ислом Каримов.

Тошкент аэропортида республикамиз Президентини Олий Мажлис Раиси Э. Халилов, Бош вазир Ў. Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолишди.

(ЎзА).

ПРЕЗИДЕНТЛАР УЧРАШУВИ

Москва. 18 январь. (ЎзА махсус мухбири Амирқул Карим хабар қилади). Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов МДҲ давлатлари раҳбарлари кенгашининг навбатдаги мажлисида иштирок этиш учун Москвага келди.

Шу куни мамлакатимиз Президенти Кремлда Россия Федерацияси Президенти Борис Ельцин билан учрашди.

Икки Президентнинг МДҲ давлатлари раҳбарлари кенгашининг навбатдаги мажлиси олдидан бўлиб ўтган суҳбатида Ўзбекистон Республикаси билан Россия Федерацияси ўртасидаги икки томонлама ва Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги доирасидаги муносабатларни мустаҳкамлаш, иқтисодий ҳамкорликни янада кенгайтириш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

19 январь куни мамлакатимиз раҳбари МДҲга аъзо давлатлар раҳбарлари кенгашининг мажлисида қатнашади. Унда ҳамдўстликка аъзо мустақил давлатлар ўртасида иқтисодий интеграция жараёнини янада чуқурлаштириш билан боғлиқ масалалар муҳокама этилиш кўзда тутилган.

(ЎзА).

Наманган туманидаги «Зарбдор» корпорацияси деҳқонлари ўтган йилни қувончли якунладилар. Жумладан, 380 гектар ғаллазорларнинг ҳар гектаридан 51,9 центнердан ҳосил йиғиб олишди. 547 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 44,8 центнердан «оқ олтин» тўпланди. Айни кунларда корпорацияда ариқ-зовурларни тозалаш, далага маҳаллий ўғит чиқариш, баҳорги экиш мавсумига ҳамда ғалла ўришга техника воситаларини шайлашга катта аҳамият берилмоқда.

СУРАТДА: хўжалик механизатори Ҳалимжон Қодиров.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

ЎЗБЕКИСТОН ЁЗУВЧИЛАР УЮШМАСИДА

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси котибиятининг йиғилиши бўлди. Унда ташкилий масала кўрилди. Жамол Камол ўз аризасига кўра уюшма раҳбари вазифасидан озод этилди.

Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Орипов Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг раиси этиб сайланди.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Саидмухтор Саидқосимов йиғилишда сўзга чиқди.

(ЎзА).

КОМИССИЯ МАЖЛИСИ

18 январь куни Бекобод шаҳрида қора ва рангли металл парчалари ва чиқитларини тайёрлаш ҳамда қайта ишлашга топшириш масалаларини назорат қилиш ва мувофиқлаштириш республика комиссиясининг мажлиси бўлди. Мажлисни Ўзбекистон Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков бошқарди. Унда маҳаллий ҳокимият органларининг, вазирликлар ва идораларнинг, бу қимматли иккиламчи ресурсларни тўплаш ва топшириш билан шуғулланадиган бошқа ташкилотларнинг раҳбарлари иштирок этди.

Мажлисда 1995 йилда металл парчаларини тайёрлаш топшириқларини бажаришга доир ишларнинг якунлари кўриб чиқилди. 567 минг тонна қора металл парчалари тўплаш мўлжалланган бўлса, амалда 587 минг тонна тайёрланди, яъни топшириқ 104 фоиз бажарилди. Бу Бекободдаги «Ўзметкомбинат» акционерлик ишлаб чиқариш бирлашмасининг бир меъёрда ишлашини, халқ хўжалиги мажмуи корхоналарига металл маҳсулотлар етказиб берилишини таъминлайди.

Мажлисда металл парчалари тўплаш ва топшириш ишига жиддий муносабатда бўлган раҳбарларга миннатдорлик билдирилди. Шу билан бир вақтда иккиламчи металл хомашё топшириш юзасидан мажбуриятларини бажармаган идоралар, уюшмалар, корхоналар шаънига танқидий гаплар айтилди. Мажлисда шу соҳадаги 1996 йилги вазифалар муҳокама қилинди.

Комиссия мажлисида Ўзбекистон Бош вазирининг ўринбосари Ю. Пайгин иштирок этди.

(ЎзА).

СЕМИНАР-КЕНГАШ ИШ БОШЛАДИ

18 январь куни Тошкентда «Ижтимоий-иқтисодий ислоҳотлар даврида касаба уюшмалари ва матбуот» мавзуида семинар-кенгаш очилди.

Семинарни республика Касаба уюшмалари федерацияси кенгаши раиси Ҳ. Жамолов очди.

Анжуман қатнашчилари бозор иқтисодиёти муносабатларига ўтишда оммавий ахборот воситаларининг роли, кўп тармоқли иқтисодиёт шароитида касаба уюшмалари фаолиятининг хусусиятлари каби мавзуларда маърузалар тингладилар. Сўзга чиққанлар мамлакатимизда бозор муносабатларига босқичма-босқич ўтилаётган шароитда касаба уюшмаларининг меҳнаткашлар ҳуқуқий, ижтимоий-иқтисодий манфаатларини муҳофаза этиш борасидаги мавқеи ортиб бораётганини таъкидладилар. Касаба ташкилотлари барча бўғинларида янги иш усулларини жорий этиш зарурлигига алоҳида эътибор қаратдилар.

(ЎзА).

* ЯНГИЛИКЛАР * ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР *

ЎЗБЕКИСТОН: ИСТИҚЛОЛ ОДИМЛАРИ

"Халқ сўзи" ва ЎзА мухбирлари хабар қиладилар

ҲАМ БЕМОР, ҲАМ ДАВЛАТ НАФ КЎРАДИ

Термиз шаҳридаги «Тезёрдам» шифохонасининг жарроҳлик бўлимида лазер нуридан муваффақият билан фойдаланилмоқда.

Ўтган йилнинг охирида термизлик лазерчи-жарроҳларнинг бу борадаги ихтироларини Республика патент қўмитаси рўйхатга олган ва гувоҳнома берган эди. Энг муҳими, термизлик жарроҳларнинг амалда тавсия этган айрича операция усулига хорижлик жарроҳлар харидор бўлиб чиқдилар. Чунки, жарроҳлик операцияси чоғи лазер қўлланилса беморнинг батамом соғайиб, оёққа туриб кетиш муддати одатдагидан уч-тўрт баробар қисқарар экан. Бу эса ҳам беморга, ҳам давлатга катта наф келтиради.

КЎРИК – ТАНЛОВ ҲАЙЪАТИ ЙИҒИЛИШИ

Республика Бастакорлар уюшмасида мустақиллигимизнинг беш йиллигига бағишланган «Ўзбекистон — Ватаним маним» кўрик-танлови бош ҳайъатининг йиғилиши бўлди.

Йиғилишда кўрик-танловни ўтказишга оид тавсиялар ишлаб чиқилди. Унда, жумладан, Ўзбекистонда истиқомат қилувчи барча миллат вакиллари, шунингдек, хорижда яшовчи ватандошлар танловда иштирок этиши мумкинлиги таъкидланган. Кўрикда малакали санъаткорлар билан бир қаторда ҳаваскор хонандалар, ансамбллар ҳам қатнашади. Болалар боғчаларида, мактаблар, олий ўқув юртлари, ҳарбий қисмларда жўр бўлиб куйланадиган, мустақиллик ва Ватан туйғуси билан йўғрилган оммавий қўшиқларга алоҳида эътибор берилади.

КИЧКИНТОЙЛАР ҚУВОНЧИ

Қорақалпоғистон Республикасининг Хўжаева туманида маданий-маиший ва спорт иншоотлари қуришга жиддий эътибор берилмоқда.

Куни кеча тумандаги «Водник» шаҳарчасида 280 ўринли болалар боғчаси фойдаланишга топширилди. Боғчада кичкинтойларнинг камол топиши учун барча шароитлар яратилган, мусиқа ва спорт заллари бор.

ТЕЖАГАНГА НЕ ЕТСИН

Хонқа тумани марказида янги ичимлик сув тақсимлагич ишга туширилди.

Ушбу иншоот тоза ичимлик сувдан тежамкорлик билан фойдаланиш ва уни аҳолига бир меъёрда етказиш имконини беради.

* ЯНГИЛИКЛАР * ФАКТЛАР * ВОҚЕАЛАР *

• Бизнинг шарҳ

ФУТБОЛ РАВНАҚИ — ЮРТ ШУҲРАТИ

Республика Вазирлар Маҳкамасининг шу йил 17 январдаги қарорида мамлакатимизда футболни ривожлантиришнинг ташкилий асослари ва принципларини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари аниқ ва равшан белгилаб берилди.

Ҳужжатда оммавий ва профессионал футболни янада ривожлантиришнинг аҳамиятига алоҳида урғу берилиб, футболимизнинг обрўси мустақил Ўзбекистоннинг жаҳонда кундан-кунга ортиб бораётган нуфузи ва шаънига мос бўлиши лозимлиги таъкидланган. Шуни очиқ эътироф этиш керакки, республика ҳукуматининг «Ўзбекистон Республикасида футболни янада ривожлантириш тадбирлари тўғрисида» 1993 йил 18 мартдаги қарори талаблари тўлалигича бажарилмади ёки қарор етарлича ҳаётга тадбиқ этилмади. Жумладан, республика олий футбол спорт маҳорати мактабининг спорт базасини яхшилаб таъмирлаш ҳамда уни ёшлар ва ўсмирлар командаларининг Олимпиада ўйинларига тайёргарлик марказига айлантириш ишлари бажарилмади. Спорт мактабларининг фаолиятини яхшилаш, махсус футбол мактабларини ташкил этиш, жамоалар қошида ўринбосар командаларни шакллантириш каби қарорда кўрсатилган бир қатор вазифа ва тадбирлар ўлда-жўлда амалга оширилди. Натижада мастерлар билан болалар ва ўсмирлар футболи ўртасида узилишлар вужудга келди. Бунинг натижаси ўлароқ миллионлаб футболсеварларимизнинг Олимпия терма жамоамизни Атланта Олимпиадаси майдонида кўриш орзуси ушалмай қолди. Бундай қусур ва камчиликлар футболсеварларимизнинг ишончини сўндира бошлаганди. Шу нуқтаи-назардан олиб қараганда, Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистонда футболни ривожлантиришнинг ташкилий асослари ва принципларини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 1996 йил 17 январдаги қарори айни ўз вақтида чиқди.

Президентимиз ва республика ҳукумати киритган таклифлар ҳал қилувчи роль ўйнаган бу ҳужжат аввалгисидан янада мукаммаллиги, профессионал футбол тизимини шакллантириш асос қилиб олинганлиги, футболи ривожланган мамлакатлар тажрибасига суянилгани билан кескин фарқ қилади. Унда республикамиз футболи барча қатламларининг келгуси фаолияти ва истиқболи аниқ ва равшан ўз ифодасини топган. Эндиликда бизда ҳам Европа мамлакатларидаги каби соф профессионал клублар очилади. Олий лига аъзоси бўлган ҳар бир клуб қошида болалар ва ўсмирлар командалари ҳамда футбол мактаблари мавжуд бўлиши шарт қилиб қўйилганки, бу юқорида биз таъкидлаб ўтган узилишларга барҳам беради. Клублар алоҳида бир жамият шаклида камол топади. Фақаттина олий лигадаги 16 клуб рамзида 48 жамоа ва 600 нафарга яқин футболчиларнинг камол топишини тасаввур қилсак, ушбу қарорнинг футбол равнақида нечоғлик муҳим аҳамиятга эга эканлигига амин бўламиз. Клубларнинг фаолияти, иқтисодиёти, молиявий жиҳатлари ҳам профессионал футбол принципларига таянилган ҳолда ишлаб чиқилган.

Қарорда клубларни малакали мутахассис — тренерлар билан таъминлаш масаласи ҳам ўз аксини топган. 1996 йилдан бошлаб Ўзбекистон давлат жисмоний тарбия ва спорт институтининг футбол бўлимига биринчи марта 75 ўриндан иборат квота ажратилади. Бу эса, футбол соҳасида малакали кадрларнинг етишмаслигига барҳам беради.

Албатта, мамлакатимизда футболни янада ривожлантириш учун етарлича шарт-шароитлар ҳам мавжуд бўлиши лозим. Шу мақсадлар назарда тутилган ҳолда 1996-1997 йилларда барча футбол мактабларини спорт майдонлари билан таъминлаш, 1996 йил 1 апрелгача футбол майдонларини реконструкция қилиш, 1996-1997 йилларда спорт товарлари ишлаб чиқарувчи етакчи фирмалар билан биргаликла сифатли футбол анжомлари ва спорт кийимлари ишлаб чиқарувчи қўшма корхоналарини ташкил этиш, 1996 йилда камида 500 минг дона резина тўп ва камера тайёрланиши лозимлиги қарорда таъкидланган.

Айни кунда республикамизнинг 13 та йирик стадионида жаҳон талабларига жавоб берадиган футбол майдонларини барпо қилиш ишлари олиб борилябти. 1998 йилдан эса йирик стадионлар тўлиқ ўзини-ўзи маблағ билан таъминлашга ўтади. Чунки шу муддатгача Тошкент, Нукус шаҳарларида ва вилоят марказларида йирик стадионлар негизида очиқ турдаги акционерлик жамиятлари фаолияти йўлга қўйилиши керак.

Қарорнинг яна муҳим жиҳати шундаки, клубларга эндиликда йирик корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар ҳомийлик қилади. Ўз навбатида футболни ривожлантиришга фаол кўмаклашаётган бундай корхона ва ташкилотлар турли имтиёзларга эга бўлади. Бу сўзсиз, клубларнинг иқтисодиёти тезда шаклланиши ва футболимизнинг равнақига хизмат қилади.

Футболчилар ва мураббийлар кўнимсизлиги ҳам қарорда белгиланган қатъий шартномалар асосида назорат қилинади. Футбол ўйинлари ўтказилаётган вақтда савдо ва маданий-томоша тадбирлари уюштирилиши мухлисларимизни бефарқ қолдирмайди.

Оммавий ахборот воситалари зиммасига ҳам катта масъулият юкланган. Зеро, футболнинг оммавийлашуви ва чемпионат беллашувларининг қизиқарли, курашларга бой бўлишида матбуотнинг роли беқиёс. Футбол мухлиси ҳар бир учрашув, жамоа, ўйинчи, мураббий ҳақида мушоҳадали, тезкор маълумотлар олишни истайди. Кенг аудиторияга эга мухлислар чемпионатнинг бориши ҳақида ахборотларнинг, шарҳларнинг мунтазам бериб борилиши тарафдори. Киритилган ҳар бир тўпнинг муаллифи ҳам уларнинг эътиборидан четда қолмайди. Зеро, футбол шу жиҳатлари билан ер юзида миллиардлаб кишиларни ўзига мафтун этиб келмоқда. Ўйлаймизки, ҳамкасбларимиз ўз муштарийлари ишончини оқлашади.

Шарҳимиз сўнггида яна бир кичик, лекин ғоят муҳим масалага тўхталиб ўтишни жоиз деб билдик. Қарорнинг 8-бандида журналистлар томонидан сўров йўли билан аниқланиб, топшириладиган «Йилнинг энг яхши футболчиси» ва «Йилнинг энг яхши мураббийси» соврини Ўзбекистон Республикаси Президентининг махсус соврини этиб таъсис этилсин, дейилган. Бу эса, шубҳасиз, соврин учун курашни янада кескинлаштиради. Бизда ҳам Европанинг «Олтин тўп» соҳиблари каби футбол юлдузлари пайдо бўлади.

Ҳа, қарор мамлакатимиз футболининг истиқболи учун мустаҳкам пойдевор қўйди. Яратилган кенг имтиёзлардан фойдаланиб, иморатни қай даражала бунёд этиш қарорда номлари қайд этилган мутасадди ташкилотлар, раҳбарлар, вилоят ва шаҳар ҳокимлари, футбол федерациялари ҳамда мураббийлару футболчиларга боғлиқ.

Расул ЖУМАЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• Диққат: танлов!

«ИСТИҚЛОЛ ЙЎЛИ — ИСТИҚБОЛ ЙЎЛИ»

Ўзбекистон миллий ахборот агентлиги — (ЎзА), «Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталари Ўзбекистон мустақиллигининг беш йиллигига бағишлаб «Истиқлол йўли — истиқбол йўли» мавзуида энг яхши публицистик ва фото асарлар учун танлов эълон қилади.

Ғолибларни қуйидаги мукофотлар кутади:

Публицистик асарлар учун:

1-мукофот 1 та — 10.000 сўм
2-мукофот 2 та — ҳар бири 7.500 сўмдан
3-мукофот 3 та — ҳар бири 5000 сўмдан

Фото асарлар учун:

1-мукофот 1 та — 3000 сўм
2-мукофот 2 та — ҳар бири 2000 сўмдан
3-мукофот 3 та — ҳар бири 1000 сўмдан

Танловга келган асарлар «Истиқлол йўли — истиқбол йўли» танловига» рукни остида «Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталарида эълон қилинади.

Танлов Ўзбекистон мустақиллигининг беш йиллиги байрами кунлари якунланади.

АМИР ТЕМУР ТАВАЛЛУДИНИНГ 660 ЙИЛЛИГИГА

Ўзбекистон миллий ахборот агентлиги — (ЎзА) ва «Халқ сўзи» ҳамда «Народное слово» газеталари буюк соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 660 йиллигига бағишланган публицистик асарлар — мақола, очерк, суҳбат, репортаж ҳамда фотосуратлар учун танлов эълон қилади. Ғолибларни қуйидаги мукофотлар кутади:

Публицистик асарлар учун:

1. Битта биринчи ўрин — 10.000 сўм.
2. Иккита иккинчи ўрин — ҳар бири 7500 сўмдан.
3. Учта учинчи ўрин — ҳар бири 5000 сўмдан.

Фотосуратлар учун:

1. Битта биринчи ўрин — 3000 сўм.
2. Иккита иккинчи ўрин — ҳар бири 2000 сўмдан.
3. Учта учинчи ўрин — ҳар бири 1000 сўмдан.

Танловга келган асарлар «Амир Темурнинг 660 йиллигига бағишланган танловга» рукни остида «Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталарида эълон қилинади.

Танлов Амир Темурнинг 660 йиллик тўйи кунлари якунланади.

· Иқтисодий шарҳ

ИСТЕЪМОЛ БОЗОРИ ИСЛОҲОТ КЎЗГУСИДИР

Маълумки бизни узоқ йиллар давомида социалистик тузум хўжалик юритиш таъминотида давлатга шу даражада қарам қилиб қўйгандики, оқибатда халқ бутунлай «давлат бор, нима ғамим бор» деган кайфиятга берилиб қолган эди.

Дўконга нон вақтида келмай қолса ҳам, водопровод жўмрагидан сув оқмай қолса ҳам, гуручнинг ичидан курмак чиқса ҳам, хуллас, ҳамма-ҳаммаси учун давлатни айбдор деб ҳисоблар эдик. Ҳатто шу даражага бориб қолгандикки, агар колхоз фермасидаги сигир қисир қолса «партком қаёққа қараяпти?» деб, айюҳаннос солардик. Сабаби — чорва учун партком котиби жавобгар эди. Етишмовчилик ва камчиликлар туфайли халқ давлатни айблай бошлагандан кейин давлат раҳбарларига нисбатан талабчанликни кучайтирди. Баъзи нопок раҳбарлар эса вазиятдан силлиқ чиқиб кетиш учун қўшиб ёзиш деган кўзбўямачиликни «ихтиро» қилишди. Оқибатда «маҳсулот кўп етиштирилган ва ишлаб чиқарилгани ҳолда» савдо дўконларидаги пештахталар бўшаб қолаверди. Худди мана шу даврда, яъни 1987—1989 йилларда нарх-наво осмонга сапчиб, хориждан инсонийлик ёрдами «садақа оқиб» кела бошлаганида Иттифоқ ҳукуматини Николай Рижков деган сўзи бошқаю, иши бошқа саноатчи бошқарар эди.

Халқимизда «қозонда бори чўмичга чиқади» деган нақл бор. Ўшанда собиқ империя қозонининг таги тешилган эди. Чўмичга ҳеч нарса чиқмаганидан кейин Россиядан бошқа республикаларга «боқиманда» тамғаси босилди ва уларнинг насибаси қирқиб қўйилди. Ана шундай қалтис вазиятда Ўзбекистон раҳбарияти шарқона тижоратга ва ишбилармонликка асосланган хусусий тадбиркорликка таянди. Аслида бу бозор иқтисодига кириш эди.

Мен 1991 йилни яхши эслайман. Хориждан келган ватандошлар бизнинг ҳаётимизни кўриб ҳайрон қолишди. «Биродарлар, бу қанақаси, давлат берса ейман, бермаса ўламан, деб қараб ўтирасизларми, ҳа ўзларинг бундай ҳаракат қилмайсизларми?!» дейишди улар. Биттаси телеэкранга чиқиб: «Мен бой бўлсам ҳам ўғлим ярим кун ўқиб, ярим кун кўчада газета сотади» деса, бошқа биттаси учрашувда сўз олиб: «Тиббиёт профессори бўлиб ишлайман, лекин тижорат билан ҳам шуғулланаман» деди. Бунга ўшанда ажабланган бўлсак ҳам энди ажабланмаймиз. Негаки, бозор иқтисоди инсоннинг имкониятини ва бойлигини чегаралаб қўймайди. Ҳалол меҳнат туфайли орттирилган бойлик фақат шахсга эмас, жамиятга ҳам манфаат келтиради.

Иттифоқча хўжалик юритиш усули онгимизга сингиб қолган эмасми, 1994—1995 йилларда бозорларга хусусий тармоқда етиштирилган гўшт тўлиб кетганида кўпчиликнинг хаёлига: «Эвоҳ, чорва қирилиб кетяптику, эртага ҳолимиз нè кечади!» деган фикр келди. Ҳатто, ишқилиб Хрушчев давридаги аҳвол қайтиб келмасинда...» деб хавотирланганлар ҳам бўлди. Бироқ бозордаги гўшт камаядиган эмас. Илоё камаймасин ҳам. Хўш, нега Хрушчев давридаги аҳвол юз бермади?! Гап шундаки, у пайтда хусусий секторга қарши ашаддий кураш олиб борилди, чорва молларининг сони чегаралаб қўйилди, ортиқча қўй, эчки, сигир сақлаганларга жарима солинди, от ва туяларга қирон келтирилди. Аҳоли гўшт ва сут маҳсулотлари билан фақат давлат йўли билан таъминланади, деб ваъда берилди. Оқибатда қишлоқ хўжалик, хусусан, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришда тўлиқ инқироз юз берди. Ҳозир ҳам бозорларимизда гўшт сероб бўлишига келсак, бунга сабаб Ўзбекистонда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг хусусий секторини ривожлантиришга жиддий эътибор берилганлигидир. Шу боисдан ҳам ҳозир қишлоқларда чорва моллари сонини муттасил кўпайтириб бормаётган оилаларни учратиш қийин. Улар ўзларини гўшт ва сут маҳсулотлари билан таъминлабгина қолмасдан, балки бозорларимизни ҳам ана шу маҳсулотлари билан сероб қилишяпти. Президент Ислом Каримов Олий Мажлиснинг тўртинчи сессиясидаги нутқида таъкидлаб ўтганидек, ҳозир нодавлат секторида қишлоқ хўжалик маҳсулотининг 97 фоизи ишлаб чиқарилмоқда. Бу жараён нафақат гўшт ва сут маҳсулотлари етиштиришда балки мевачилик, сабзавотчилик ва полизчиликда ҳам хусусий сектор тез суръатлар билан ривожланиб бораяпти. Шунинг самараси ўлароқ 1995 йилда бозорларимиз мева-сабзавотларга тўлиб тошиб кетди. Айниқса помидор, болгар қалампири, бодринг, бақлажон, пиёз, узум, шафтоли, олхўри ва бошқа ёз неъматлари ҳеч қачон ўтиш йилдагидек арзон ва мўл-кўл бўлган эмас. Бозор иқтисоди шароитида бундай тўкин-сочинлик нафақат деҳқон-у, соҳибкорларнинг балки, бутун халқимиз фаровонлиги ифодасидир.

Кейинги йилларда бозорлар қурилишига ҳам катта аҳамият берилмоқда. Баъзиларда иқтисодий қийинчилик шароитида бундай қурилишларга зарурат борми, деган савол туғилиши мумкин. Маълумки, ишлаб чиқаришнинг хусусий сектори ривожланган сари савдо дўконлари ва бозорнинг кенгайишига эҳтиёж сезилади. Бозорларда енгил саноат моллари ва озиқ-овқат маҳсулотлари тўлиб кетади. Шу боисдан бозорларимизни қайта қуриш, кенгайтириш сотувчи ва харидорларга шарт-шароитлар яратиш иқтисодий ислоҳотнинг таркибий қисмидир.

Истеъмол бозори фақат озиқ-овқат маҳсулотлари билан эмас, балки саноат маҳсулотлари билан ҳам кўпайиб боришига катта эҳтиёж сезади. Бу эҳтиёжни хусусий секторни ривожлантириш йўли билангина қондириш мумкин. Айни пайтда хусусий секторда саноат маҳсулотининг 44 фоизи ишлаб чиқарилмоқда. Шуни ҳам таъкидлаш лозимки, ислоҳотларнинг биринчи босқичида баъзи вилоятлар бу борада кутилган самараларга эриша олмадилар. Жумладан, Самарқанд вилоятининг айрим туманларида ўрта, кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантиришга етарли аҳамият берилмади. Оқибатда вилоятда 1995 йилнинг туққиз ойида 1994 йилнинг 9 ойига нисбатан халқ истеъмоли моллари ҳамда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш суръатлари кескин пасайиб кетди. Мамлакатимиз Президентининг Самарқанд вилоят кенгаши сессиясида таъкидлаб ўтганидек, ана шу даврда вилоятда гўшт ишлаб чиқариш 27 фоизга, сут маҳсулотлари — 52, қандолатчилик — 69, ип газламалар — 70, шойи — 36, трикотаж буюмлари — 45 фоизга камайиб кетган.

Истеъмол бозорини четдан озиқ-овқат маҳсулотлари ҳамда саноат моллари сотиб олиб келиш ҳисобига тўлдирмоқчи бўлаётганлар катта хато қиладилар. Мамлакатимиз ўзининг экспорт имкониятларини кенгайтириш, ўзини дон ва нефть билан тўлиқ таъминлаш йўлида дадил одимлаётган бир пайтда иқтисодий ислоҳотни амалдаги ишлар билан қўллаб-қувватламаслик мутлақо кечириб бўлмайдиган ҳолдир. Айниқса, ўрта, кичик ва хусусий тадбиркорликка эътиборни кучайтириш, ишлаб чиқаришнинг хусусий секторини янада ривожлантириш ва рағбатлантириш зарур. Шундагина дўкон ва бозорларимиз маҳсулотга сероб бўлади. Чунки истеъмол бозори ислоҳот кўзгусидир. Буни асло унутмаслик керак.

Истеъмол бозори ҳақида гапирганда, беихтиёр кўз олдимга яна мустақиллик арафасидаги ҳолат келади. Энг зарур озиқ-овқат маҳсулотлари қатъий рўйхат асосида тарқатиларди. Павлов ҳукумати халқнинг иқтисодий аҳволини яхшилашни эмас, аксинча, мустақил бўлсаларинг очдан ўласизлар, деб эрк ва озодлик туйғуси кучаяётган халқларни иқтисодий тутқинликда ушлаб туришни ва пойдевори дарз кетган империяни қандай қилиб бўлмасин сақлаб қолишни ўйларди. Агар собиқ СССР пайтида киши бошига маҳсулот истеъмол қилишда Ўзбекистон охирги ўринлардан бирини эгаллаганини эътиборга олсак, ўшанда биз Россиядагидан ҳам ёмонроқ ҳолатда бўлганлигимизни унутманг.

Юқоридаги маълумотларни келтириб ўтишимдан мақсад шуки, мустақиллик Ўзбекистоннинг истеъмол бозорида мулкчиликни юзага келтириш имконини берди. Агар собиқ империянинг охирги йиллардаги иқтисодий инқирози шу тарзда яна икки-уч йил давом этганида очарчилик бошланиши аниқ эди. Бироқ мустақиллик, бозор иқтисодини жорий этишдаги тадбиркорлик, бу борада беш тамойилнинг изчил тадбиқ этиб борилганлиги, ўтиш даврида иқтисоднинг сиёсатдан устун қўйилганлиги, раҳбарликдаги қатъиятлик, халқнинг сабр-қаноати, барқарорлик, энг аввало Оллоҳнинг иродаси, мурувввати ила озиқ-овқат таъминотидаги қийинчилик асоратсиз ўтиб кетди. Ҳозир бозорда ҳамма нарса бор. Кўпгина соҳаларда ўсишга ҳам эришилди. Дон ва нефтдан таъсир ўтказиш ва жиловни қўлга олиш воситаси сифатида фойдаланиб, бизнинг эркимизни бўғиб қўймоқчи бўлганлар доғда қолишди. 1995 йилда дон ва нефть мустақиллигини таъминлашда ҳал қилувчи қадам босилди. Бу аслида дўстлар ҳавас, душман ҳасад қиладиган ғалаба. Бу империяпарастларга берилган кучли зарба. Бу Ўзбекистоннинг обрўсини оширадиган, сўзини ўткир, қўлини узун, имкониятини чексиз қиладиган муҳим омил. Бу ҳар биримизда фахр-ифтихор туйғусини кучайтирадиган ҳиссиёт.

Қийинчиликлар ортда қолди, деган умидбахш сўзларни давлатимиз раҳбаридан бир неча марта эшитдик. Демак, ишлаб чиқаришни юксалтириш, истеъмол бозорини, аввало, ўз маҳсулотимиз билан тўлдириш, таъминотга яраша нарх-навони мўътадиллаштириш, мамлакатнинг экспорт имкониятларини кенгайтириш, миллий пулнинг қадрини ошириш, мулкдорлар синфини шакллантириш, ижтимоий муҳофаза воситаларини янада мустаҳкамлаш йўли билан халқ фаровонлигини оширишда ҳал қилувчи босқичга қадам қўйдик. Халқимизнинг 1996 йилдан умиди катта.

Ҳақиқатдан ҳам босиб ўтилган йўлга назар ташласак бирмунча қийинчиликлар бўлганини эслаймиз. Киши довон сари бораётганида олдидаги баъзи тўсиқларни кўриб иккилана бошлайди, мени қандай қийинчиликлар кутаяпти экан, деб юрагига ғулғула тушади. Довондан ошиб ўтганидан кейин эса ўз жасоратига ўзи ишонмайди. Бироқ «худога шукур, Оллоҳ ўз паноҳида асради» деб енгил тортади. Мен бу ҳолатни нарх-навога эркин тус бериш жараёнида одамлар қандай ҳиссиётлар оғушида бўлганлигига қиёслагим келади. Жараён бошланганида айримларни ваҳима босди, «чидай олмасак керак» деб ўйлашди. Бу бозор муносабатларининг энг оғир синови эди. Ана шу синов пайтида халқ ижтимоий муҳофазага эҳтиёж сезди. Бу вазифани давлат ўз зиммасига олди. Яъни, нарх-навога эркин тус берилган энг қийин босқичда давлат аҳолининг манфаатини ҳимоя қила олди. Демак, оғир синовдан — катта довондан ошиб ўтдик. Энди юксак чўққини — фаровонлик манзилини забт этишимиз зарур. Бунда 1996 йил биринчи зарбдор қадам бўлади, деган умиддамиз.

А. ОТАЖОНОВ,
«Халқ сўзи»нинг жамоатчи мухбири.

«ЎЗБЕКИНВЕСТ ИНТЕРНЕЙШНЛ» КОМПАНИЯСИ ХАЛҚАРО СУҒУРТА БОЗОРИДА ЎЗ ФАОЛИЯТИНИ БОШЛАДИ

Суғурталаш бўйича ихтисослашган «Ўзбекинвест Интернейшл» ўзбек — америка қўшма компанияси Буюк Британия савдо ва саноат Департаментининг суғурта фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи лицензияга эга бўлди ҳамда ўзининг дастлабки полисларини тақдим этди.

Ўзбекистон жаҳон ҳамжамияти томонидан мустақил суверен, сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан барқарор давлат сифатида тан олиниб, белгиланган иқтисодий ислоҳотларни муваффақиятли амалга ошираётганлиги туфайли, жаҳон ишбилармонларининг эътиборини ўзига тобора жалб этмоқда. Ўзбекистонда чет эл сармоялари фаолиятини жадаллашуви ва кенгайиб бориши, дунё ишбилармонлари доираларининг таниқли намоёндалари фикрича, мамлакатимизда чет эл сармояларини мустаҳкам суғурта ҳимояси билан таъминлаш тизими яратилганлигининг натижасидир. Республика Марказий Осиё давлатлари ичида биринчи бўлиб, «Американ Интернейшнл Групп» (АИГ) молия группаси билан биргаликда «Ўзбекинвест Интернейшнл» компаниясини, ҳамда «АИГ-Ўзбекинвест» Обуна Агентлигини Лондон суғурта бозорида расмий рўйхатдан ўтказди.

Фавқулодда рўй бериши мумкин бўлган, кутилмаган ҳолда юзага келган қалтисликлардан ҳимоя қилувчи, бундай компаниянинг тузилиши, Ўзбекистоннинг янада очиқликка ва жаҳон молиявий тизимига боришга интилаётганлигини яққол далили сифатида чет эл томонидан баҳолашга асос бўлди. Тузилган қўшма компаниянинг халқаро молия бозорининг маркази бўлмиш, суғурта соҳасида икки юз йилдан ортиқ тажриба ва удумларга эга бўлган мамлакатда махсус лицензияга эга бўлиши, унинг халқаро суғурта бизнеси томонидан тан олинишини ҳамда жаҳон йирик сармоядорларининг Ўзбекистонга қизиқиши ошиб бораётганлигини яққол кўрсатди. «Ўзбекинвест» Миллий суғурта компанияси дунё халқаро суғурта бозорининг 130 дан ортиқ мамлакатларида ўз ваколатхоналарига эга бўлган АИГдек таниқли шерик билан ҳамкорликда фаолият юритиши, Ўзбекистон учун хорижий сармоядорлар манфаатларини мустаҳкам кафолат билан таъминлаш имконини беради.

Президент Ислом Каримов республика иқтисодиётини мустаҳкамлашнинг асосий шартларидан бири сифатида «дунё ҳамжамиятида мустаҳкам ўрнашмоқлик, ишончли ҳамкор сифатида ўзини кўрсатмоқлик ва кенг ташқи иқтисодий алоқаларни ўрнатишни» таъкидлаган эди. Республика чет эл сармоялари учун ўз эшикларини кенг очди. Бундай меҳмоннавозлик ишораси тезлик билан қабул қилинди. Компаниянинг илк мижози бўлиб Бухоро нефтни қайта ишлаш заводининг дастлабки навбатини қуришда иштирок этаётган, «Текнип-Марубени» халқаро консорциуми бўлди. Шундай қилиб, чет эл сармоя лойиҳаларини кафолатлаш дастури амалий тусга кирди ҳамда чет эл хусусий сармоялари манбаларига янада кенгроқ йўл очилди.

«Ўзбекинвест» Миллий суғурта компанияси ахборот матбуот хизмати.

Урганч «Ипак» ишлаб чиқариш бирлашмасида Хитой технологияси асосида қиз-жувонларнинг кўркларига кўрк қўшувчи севимли матолари — помбархит ҳамда велюр газламалари ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Пиллакашлик фабрикасининг омборхона ва қўшимча бинолари таъмирланиб, махсус корхона жиҳозланди. Айни кунда бу ерда иш сифати ва суръатини оширишга катта аҳамият берилаётир.

СУРАТДА: тўқувчи Муқаддас Абдураҳмонова.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

ОЛАМДА НИМА ГАП?

МАМЛАКАТ ТАРИХИДА ИЛК БОР

Португалия Миллий сайлов комиссияси Социалистик партия томонидан номзоди кўрсатилган Жоржи Сампайюнинг мамлакат Президенти этиб сайланганини расмий равишда эътироф этди.

Жоржи Сампайю шу йилнинг 14 январида бўлган сайловда 53,38 фоиз овоз олишга муваффақ бўлди.

Португалия Конституциясига биноан, мамлакат раҳбари беш йил муддатга сайланади. Жоржи Сампайю 1996 йил 9 мартдан бошлаб ўз вазифасини бажаришга киришади.

Маълум бўлишича, ушбу сайловда мамлакат тарихида илк бор Социалистик партия вакили президентлик лавозимига сайланган.

17 ЙИЛЛИК ТАНАФФУСДАН СЎНГ

Хитойнинг Куньмин шаҳрини Вьетнам пойтахти Ханой билан туташтирадиган темир йўл яна ишга тушади. Темир йўлдан поездлар ҳаракатини шу йилнинг 19 февралида бошлаш мўлжалланмоқда.

Поездлар қатнови 1979 йилда Пекин ва Ханой ўртасидаги қуролли тўқнашувлар натижасида тўхтатиб қўйилган эди. Томонлар ўртасидаги муносабатлар яхшиланганидан сўнг эса, қатновни яна тиклаш масаласи ўртага ташланганди.

1996 йилда, шунингдек, Ханой-Лангшон-Пенсян-Пекин йўналиши бўйича яна бир темир йўлни ишга тушириш мўлжалланмоқда.

ХАРАЖАТЛАРНИ ҚИСҚАРТИРИШ УЧУН

Халқаро валюта фондининг шу йил 14 январда берган баёнотида айтилишича, жаҳоннинг етакчи саноат мамлакатлари ўз миллий жамғармаси харажатларини қисқартириш учун ривожланаётган давлатларга бериладиган ёрдамни маълум миқдорда камайтирмоқда.

1994 йил дунё бўйича расмий ташқи ёрдам учун 66 миллиард АҚШ доллари миқдорида маблағ ажратилган эди. Пул қадрсизланишини ҳисобга олганда, бу рақам 1993 йилдагидан 3 миллиард доллар, 1990 йилдагидан эса 12 миллиард доллар камдир.

Умуман, кейинги вақтда ҳукумат ёрдамлари ўрнини хусусий сармоялар эгалламоқда, дейилади Халқаро валюта фонди баёнотида.

ФОЙДА — 10 МИЛЛИОН ДОЛЛАР

Мисрнинг фиръавнлар давридаги ижодиёт намуналари АҚШнинг беш штатида намойиш этилади.

Миср фиръавнлар даври тарихи ва ижодиётига оид энг ажойиб кўргазмалар икки ярим йилдан ортиқ вақт ичида АҚШнинг бешта штати — Флорида, Нью-Орлеанд, Денвер, Портланд ва Филодельфияни айланиб чиқади.

Кўргазма — фиръавнлар даврининг қадим, ўрта ва янги асрларига оид 72 та экспонатни ўз ичига олган. Кўргазма шу йилнинг 10 июнигача АҚШнинг Флорида штатидаги миллий музейда намойиш этилади. Сўнгра у яна бошқа бир штатга кўчади ва у ерда ҳам беш ойдан ортиқроқ муддат ичида одамлар кўзини қувонтиради. Миср бу кўргазмани АҚШнинг беш вилоятида кўрсатиши эвазига 10 млн. доллар фойда кўради.

Бу кўргазма бошқа кўргазмалардан яна шуниси билан фарқ қиладики, унда илк бор тарихий экспонатларга тамға босиш йўли билан уларни эҳтиётлаш чоралари кўрилган. Айни чоғда халқаро суғурта ширкатлари бу кўргазма 1998 йилда Мисрга тўлиқ ва бутун ҳолида етиб келиши учун уни 199 млн. долларга суғурта ҳам қилиб қўйганлар.

УЛАР ҲАМ ШУ СУВДАН БИР ИЧИБ КЎРИШСА...

Ўсмат шаҳарчасига қарашли Жарбулоқ ва Боймоқли қишлоқларида тоза ичимлик суви йўқ, бори ҳам истеъмол қилишга ярамайди. Шу боисдан аҳоли орасида ҳар хил юқумли касалликлар кўпайиб боряпти. Бу ҳол эса, ҳеч кимни ташвишлантирмаяпти. На туман ҳокими, на сув хўжалиги идораси раиси, на туман санитария-эпидемология станцияси бош врачи ва бошқа мутасадди раҳбарлар ҳолимиздан хабар олишади. Улар биз ичаётган сувдан ичиб кўришсагина аҳволимизга ёрдам қўлларини чўзишарми, деб

Н. АБДУСАИДОВ,
Х. АБДУКАРИМОВ,
ва бошқалар.

Жиззах вилояти.

У ҚИЛИШДИ, БУ ҚИЛИШДИ, «ШАБНАМ»НИ ЙЎҚ ҚИЛИШДИ

(Кичик фельетон)

Кўпчилик одамлар ҳатто вақтни ҳам ўз фойдасига ишлатишади.

... Бундан уч-тўрт йил илгари Сариосиё туманидаги шағал заводининг «Шабнам» деган болалар боғчаси бор эди. Бозор иқтисодиётидан ҳамма шошиб, айниқса давлат тасарруфидаги корхоналарнинг раҳбарлари қўлига тушган нарсани (бегона қилмай) сота бошлашди.

Чунончи, Сариосиё шағал майдалаш карьерининг директори тўқсон иккинчи йилнинг ёзида корхона тасарруфидаги «Шабнам» болалар боғчасини «таъминоти қўлимиздан келмайди», деб «Наврўз» деган фирмага (иморатларнинг ичидаги бутун анжом-ускуналари билан бирга) ўн бир минг тўқсон уч сўм саксон саккиз тийинга сотиб юборди. Нархнинг арзонлигига ҳайрон қолманг, чунки ҳар икки томондан тузилган ҳайъат 119 номдаги жуда кўп буюм ва жиҳозларни ана шундай нархлади.

«Шабнам»нинг янги хўжайини ваъдани қуюқ қилди: боғча бир кун ҳам ёпилмайди, ҳеч ким ишсиз қолмайди. Аммо шундан бери «Шабнам» бир кун ҳам ишлагани йўқ. Боғча ходимлари аввалига «Наврўз» фирмасининг турли юмушларини бажариб юришди, қаерларгадир бориб олма теришди, яна бир жойга бориб бошқа иш қилишди, бир неча ой бозорда ўтмайдиган майиз ювишди...

Аммо боғча барибир очилмади, болалар кўчала қолиб кетди. Шундан сўнг боғча ходимлари болаларнинг ота-оналарига қўшилиб, мартабаси баланд идораларга «Боғчамизни ишлатиб беринг», деган мазмунда хатлар ёзишди. Лекин негадир катта шижоат ва ғайрат билан ёзилган бу хатларнинг тақдири, ҳозирги кун ибораси билан айтганда, фуқаролар йиғини раҳбари даражасида ҳал қилинди. Ул киши айтдиларки (собиқ) «Шабнам»нинг (собиқ) хизматчилари қаерга нима деб ёзишмасин, масалани маҳаллий раҳбарлар ҳал қилишади. Хуллас «Шабнам» қайта очилмас экан. Бу — бундан бир-икки йил илгари бўлган гап. Ўша жаноб тўғри айтган экан: «Шабнам» ҳозир қимирламасдан жойида турипти. Чунки, у хусусий. Хусусий мулк эгаси эса арзон-гаровга 50-60 болани тарбиялагандан кўра...

Чунки бола тарбиясига сарфланган маблағ йигирма-ўттиз йил ўтгандан кейин фойда беради-да.

Тожиддин РАЗЗОҚ
«Халқ сўзи» мухбири.

• *Публицистика*

ШАМОЛЛАР УХЛАМАЙДИГАН ЮРТ

Алиқул Хонимқулов — 1955 йилда Сирдарё вилоятида туғилган. 1978 йили ТошДУ журналистика факультетини тамомлаб бир неча туман ва вилоят ҳамда «Сирдарё ҳақиқати» газеталарида ишлаган. Ҳозир «Халқ сўзи» газетасининг Сирдарё вилояти бўйича ўз мухбири.

Сирдарё деганда негадир кўпроқ Мирзачўлни тушунишади. Баъзилар эса Мирзачўл деганда қум барханлари, саксовулу туяқоринларни кўз олдига келтиради.

Аслида буларнинг бари китоблару ҳужжатли асарлар саҳифаларида, кинолавҳаларда қолиб кетди. Мирзачўлнинг бугунги жамоли париваш аёлнинг рухсорига ўхшайди. Бир замонлар чўпончўлиқларнинг «қурей-қурей»и янграган қумликлар ўрнида обод қишлоқлар, мўъжаз шаҳарлар қад ростлади. Серажин момонинг юзига ўхшаган тақирликлар бағрини «яли-яли» айтиб келган сувлар яшнатиб юборди. Ўн саккиз ёшли дуркун қизнинг қоп-қора зулфи мисол ўнлаб-юзлаб асфальт йўллар қурилди. Улар теграсида осмон кўксига найзадай санчилган мирзатераклар, ҳар томонга панжа урган чинорлар шовуллаб ўсмоқда.

Қуш учса қаноти, одам юрса оёғи куядиган, тухум кўмсанг бир чимдим нос кайфини сургунча оқи оққа, сариғи-сариққа ажраладиган жойларда эндиликда мажнунтоллар мисоли янги тушган келинчакдек заминга салом бериб турибди. «Фарғона», «Андижон», «Синдоробод», Бобур номли ширкат ва бирлашмаларда бўлсангиз ҳайратдан ушлагани ёқа қидириб қоласиз. Тўққиз ой мобайнида чўлдаги бетон ариқлардан онасидан калтак еган шўх боладай бўлиб сувлар югуриклайди.

Бу юртда қалдирғочлар ҳамал бошиданоқ «Ал-фажирни» бошлаб юборади. Бу юртнинг Сирдарё қирғоқларида мана бир неча йилдирки, оққушлару лайлаклар эмин-эркин сузишади.

Дашнободу Қува анорларига тараф йўқ. Наманганнинг оғизда мойдай эрийдиган луччак шафтолисини ким билмайди, дейсиз? Бахмалу Самарқанд олмаларининг нақшига қараб аёллар соч фарқини очармиш... Ғаллаоролнинг уфқларга туташ яшил кенгликларини, Форишнинг офтобию сояки майизлари, Андижоннинг уч ёшли боладай келадиган оқ уруғини таърифлашга қалам ожиз.

Мирзачўлда ана шу олмаю анорни, денгиздек чайқалган ғаллазорларни, қовунлару майизни кўрсангиз ажабланманг. Бу ернинг қўли қадоқ, қалби тоза одамлари менинг жоним — Ўзбекистонимнинг юзлаб қишлоқларидан йиғилган халқдир. Бу заминнинг шундай серҳосил ғўшалари борки, қирқ йил лайлак уясида қуриб-қовжираган хас-хашак ерга тушса барг чиқаради. Бу заминга кузда кетмонсоп сўқсангиз қуриган оғоч кўкламда барг чиқариб, саратонда ана шу дарахт соясида кўк чой ҳўплайсиз.

Пасткичақир, Жўлангар, Сармич, Баландчақир, Хўжамушкент, Чаканд, Мелиобод, Совот, Намингон, Пучуғой, Учтурғон ва Чанговур каби ўнлаб қишлоқларида кўкламдан то кеч кузгача туну кун булбул сайраб, минг хил ўт-ўландан анқиган бўйи димоғингизни ёргудек бўлади. Бу юртнинг қашқабедасию ковулини, қуштилию какрасини, исмалоғию қўзиқулоғини яхши кўраман. Бу юртнинг ёввойи ялпизлардан сирға таққанча йил — ўн икки ой қайнаб тошувчи булоқларига кўнгил қўйганман. Бу юртнинг ғаллазорларини, минглаб танобни эгаллаган лолаю лолақизғалдоқзорларини кўзим қаросига муҳрлаб олганман.

Эргаш Ашурбоев деган хусусий дори-дармон дўконининг эгаси шахсий жамғармасига «Ховос — Баландчақир» йўлининг четидаги серсув булоқни серҳашам тошлар, гулдор панжаралар билан безаганини кўриб тилимга «балли» деган сўз қалқди. Қовун қовунни кўриб ранг олади, дейдилар. Талай қишлоқлардаги булоқлар, автобекатлар, кўприклар ишбилармону тадбиркорлар томонидан таъмирланиб, тартибга келтирилгани юзга табассум, кўнгилга қувонч индиради. Туронқул Остоноқулов деган собиқ мактаб директори бир гектарга тут кўчатларини экди. Отасига раҳмат! Гулистонда Рустам Давлатов деган йигит ўз ҳисобидан болалар уйларига, касалхоналарга минглаб сўм маблағ, аравачалар инъом этганлиги саховат белгиси эмасми? Бундай одамлар Сирдарёда ўнлаб, юзлаб. Булар ҳали хамир учидан кулчадир холос. 1996 йилни юртдошларим бегард орзу ниятлар билан қарши олдилар. Бир пайтлар Сирдарё вилояти Ўзбекистонимизнинг машинада пахта териш бўйича яловбардори эди. Худо хоҳласа бу йил ана шу анъана қайта тикланади. Элим пахтакорлари, чорвадорлари, боғбону полизчилари тиллардан тушмайди.

Эшик қоқиб кирган ушбу йил сичқон йилидир. Эмишки ушбу йилда дон-дун мўл бўлади. Иншооллоҳ шундай бўлсин!

Касбимизни мухбир дейишади. Касбим билан беадад фахрланаман. Яйловдаги ўтовда ёнбошлаб чўпон билан гурунг қилганимда, чигити синчалоқдек келадиган пахта хирмонларини кўз олдимга келтирганимда, ҳар донаси тизза кўзини чақиб ташлайдиган серкўсак ғўза пайкалларини оралаганимда, тунлари Ўзбекистон энергетикасининг юраги бўлмиш Сирдарё ГРЭСи ишчиси билан суҳбатлашганимда ўзимни нафақат мухбир, балки ана шу буюк эртамизнинг тамал тошини қўяётган чўлқуварларнинг дастёри деб биламан.

Рост, Мирзачўлда саксовул йўқ, жингиллар қолмади ҳисоб. Аммо бу юртда деярли тўққиз ой бекобод шамоли эсгани эсган. Ховос, Боёвут, Меҳнатобод, Оқолтин, Шароф Рашидов туманларида шамолнинг тезлиги баъзан 30-40 метрга боради. Эҳтимол шу туфайли Мирзачўлликларнинг кўзлари андак қисиқроқ, юзлари эса қоратўрдир. Ана шу шамоллар ухламайдиган юртда чигит экамиз, ғалла етиштирамиз, тилими тилни ёрадиган қовунлар ундирамиз.

Сирдарё бугунги кунда Марказий Осиёда, умуман кўҳна Шарқда тинчликнинг, тотувликнинг оқ кабутарига айланган буюк Ўзбекистоннинг бироз эрка, бироз саркаш кенжа ўғлидир. Маълумки хипчин билан боланинг бошига эмас, оёғига уришади. Бунинг маъноси «Илдамла, сарбони зўр улуғ карвондан ортда қолма» деганлари бўлса, ажабмас.

Тан оламан, кўнгил изҳори кўпроқ ҳамду санодан иборат бўлди. Бироқ келгусида сизларга фақат Сирдарёнинг ютуғу зафарлари ҳақида, сайроқи булбулларию бол томувчи боғлари тўғрисида ҳикоя қиламан деб айтолмайман. Зирапчани тирноқ билан суғуради. Этга кирган тиконни игна билан олишади. Жон оғритган сизловуққа тиғ керак. Мухбирлик — ҳам тирноқ, ҳам игна, ҳам тиғдир.

«Келинни келганда кўр, сепини ёйганда кўр» деган мақол «лоп» этиб ёдимга тушганлиги сабабли гапни мана шу нуқтада мухтасар қилдим.

Алиқул ХОНИМҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• *Илмий-тадқиқот муассасаларида*

КЕЙИНГИ ЙИЛЛАРДА ПАХТАНИНГ ҚАНДАЙ ЯНГИ ИСТИҚБОЛЛИ НАВЛАРИ ЯРАТИЛДИ? УЛАРНИНГ БОШҚА НАВЛАРДАН АФЗАЛЛИГИ НИМАДА?

ҒЎЗАНИНГ тезпишар, серҳосил ва сертола навларини яратиш, уларни қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига жорий этиш ҳам илмий, ҳам иқтисодий жиҳатдан муҳим аҳамиятга эгадир. Биринчидан ҳосил барвақт йиғиштириб олиниб, ўрнига ғалла экиш имкони туғилади. Иккинчидан, ҳосилнинг асосий қисми биринчи навларга сотилади.

Хўш, Ўзбекистонда пахтанинг шундай навлари борми? Уларнинг ўзига хос хусусиятлари нималардан иборат?

Мухбиримиз Ўзбекистон Пахтачилик илмий-тадқиқот институти селекция бўлими мудири, биология фанлари номзоди Қўлдош Қаҳромовга ана шу саволлар билан мурожаат этди.

— МАЪЛУМКИ, ғўза ва бошқа экинларнинг янги навларини яратиш узлуксиз жараёндир. Негаки, ҳар қандай янги нав қанчалик мукаммал бўлмасин, вақт ўтиши билан ўзининг афзаллик хусусиятларини йўқотиб бориши табиий ҳол. Буни бир пайтлар бутун дунёга доңғи кетган «108-Ф» ва «Тошкент-1» навларининг сўнгги йиллардаги тақдири мисолида кўриш мумкин.

Шуни ҳисобга олган селекциячи олимларимиз кейинги йилларда «СаюзНИХИ-11», «Хоразм-126», «С-6532», «Оқдарё-5», «Гулбаҳор», «Ўзбекистон-4», «Шароф-75», «Термиз-31», «С-9074» каби истиқболли эртапишар, серҳосил, сертола ва саноатбоп ғўза навларини яратдилар. Қуйида ана шу навлардан айримларининг ўзига хос хусусиятлари ва бошқа навларга нисбатан афзалликлари ҳақида тўхталамиз.

«СаюзНИХИ—11» нави бизнинг бўлимимизда 1990 йили мураккаб дурагайлаштириш йўли билан олинган бўлиб, 1990-1995 йиллар мобайнида бир қатор нав синаш тармоқларида синовдан ўтказилди ва 45 центнергача ҳосил бериши, толаси сифатли эканлиги исботланди. Бўйи 100-110 сантиметергача бўлиб, ўртача шохлайди. Кўсакларининг вазни 6-7 граммгача етиб, дастлабкилари 120-125 кунда пишади. Вилтга чидамли бўлиб, 8-9 фоиз зарарланади, холос. Тўртинчи типга мансуб бўлган 34-35 фоиз тола беради. Чигити йирик ва тўқ, 22-24 фоиз ёғ чиқади. Бу бошқа навларга нисбатан 4-5 фоиз юқоридир. Сувни ҳам оммавий экилаётган навларга қараганда 20-25 фоиз кам талаб қилади, иссиққа ва, ҳатто, гармселга ҳам анча чидамли. 1994 йили Тошкент тўқимачилик фабрикасида толасининг сифати синовдан муваффақиятли ўтган.

Бу нав ғўза 1992-1995 йилларда Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятларининг тупроқ ва иқлим шароитлари турлича бўлган катта экин майдонларида дала шароитида синаб кўрилди. 1993 йилда Денов туманидаги «Ҳазорбоғ» жамоа хўжалигининг Маматқул Хайитов бошлиқ бригадасида 41, Давлат Мақсудов бригадасида 16 гектарга экилиб, 41-45 центнердан ҳосил олинди. Далалар октябрь ойларидаёқ ҳосилдан тозаланиб, пахта юз фоиз биринчи саноат навига топширилди.

1995 йилда Ангор туманидаги «Мустақиллик» ва «Таллимаржон» жамоа хўжаликларида жами 500 гектар майдонга «СаюзНИХИ-11» нави экилди. Вилоятда сув жуда тақчил бўлгани ва ҳарорат анча юқори келганига қарамай, ҳосилдорлик 38-40 центнерданга тўғри келди. Шу боис Ангор тумани 1996 йилда 4120 гектар ерга шу навни экишни режалаштирди. Ушбу нав Касби туманида ҳам 1992—1994 йилларда катта-катта майдонларда дала шароитларида синаб кўрилиб, яхши натижаларга эришилганига қарамай, нима учундир 1995 йили бир гектар ҳам экилмади. Бунинг сабабини суриштирганимизда вилоят деҳқончилик саноати уюшмаси раҳбарлари «СоюзНИХИ-11» ҳали янги нав, майдони оз, бизда навлар сони кўпайиб кетди», дея мужмал жавоб беришди. Вилоятда янги нав майдони дастлабки 5 гектардан 800 гектарга етган, аввал экилиб келинган навларга нисбатан ҳосилдорлик 8-9 центнер юқори бўлган бир пайтда бундай жавоб ҳеч қандай мантиққа тўғри келмайди.

Шу ўринда Сурхондарё вилояти деҳқончилик саноати уюшмаси ва хўжалик раҳбарларининг янгиликка интилишлари, олимларнинг 15-20 йиллик машаққатли меҳнатлари эвазига яратилган истиқболли навларга муносабатларини алоҳида таъкидлаш жоиз. Улар «Саюз НИХИ-11» навини вилоятнинг турли минтақаларида тўрт йил давомида сабр-тоқат билан синовдан ўтказдилар. Эришилган натижаларни деҳқонларга етказиб турдилар. Натижада бу истиқболли нав вилоят экин майдонларида ўз ўрнини топди.

«ХОРАЗМ-126» ҳам истиқболли навлардан бири бўлиб, ЎзПИТИнинг вилоят бўлими селекциячилари томонидан яратилган. 1991 йилдан буён давлат нав синаш участкаларида экилиб, тезпишарлиги, серҳосиллиги, толасининг сифати тўқимачилик саноати талабларига жавоб бериши тўла исботланди.

Кўсагининг йириклиги 5,5-6 граммгача бўлади. 115—120 кунда биринчи кўсаклар пишиб етилади. Гектаридан 40 центнергача ҳосил тўкади. 1995 йилда бу нав вилоятда 7 минг гектар майдонга экилиб, 35-40 центнердан ҳосил олинди. Шу навни эккан деҳқонлар давлат буюртмасини биринчилардан бўлиб бажардилар. Бу йил эса 11 минг гектар майдонни шу нав учун ажратиш мўлжалланган. Умуман, «Хоразм-126» нави вилоятда тўла туманлаштириш арафасида турибди.

ЎзПИТИнинг Сурхондарё вилояти филиали селекциячи олимлари кейинги ўн йил давомидаги тинимсиз илмий изланишлар натижасида пахтакорларга бир нечта тезпишар, серҳосил, сифатли тола берадиган янги ғўза навларини яратиб беришга муваффақ бўлдилар. Улар орасида 1994-1995 йилларда яратилган «Термиз-31» нави алоҳида тавсифга лойиқдир.

«Термиз-31» 1995 йили 1500 гектар майдонга экилиб, синовдан муваффақиятли ўтди. Шу навни эккан хўжаликлар давлат буюртмасини биринчи бўлиб бажаришдан ташқари 40-45 центнердан ҳосил кўтардилар.

115-120 кунда дастлабки кўсаклари пишиб етилади. Учинчи типга мансуб бўлган 34-35 фоиз тола чиқади. Пояси анча ихчам. Кўсаклар ҳам ғўзапоя танасига яқин жойлашгани боис машина теримига жуда мос. Ҳар гектар майдонда 130-140 минг туп кўчат қолдирилса, мақсадга мувофиқ бўлади. Бошқа навлардан яна бир афзаллиги шундаки, толаси жуда тиниқ оқ рангда бўлиб, саноатчиларнинг эътиборини тортади.

Хулоса ўрнида шуни айтиш жоизки, ҳар қандай яхши нав ҳам юқорида таъкидлаганимиздек, вақт ўтиши билан ўз хусусиятларини йўқотиб боради. Бинобарин, Ўзбекистоннинг турли иқлим ва тупроқ шароитларига мос серҳосил, эртапишар ва сифатли тола берадиган ғўза навларини яратиш борасидаги илмий изланишлар тўхтовсиз жараён бўлмоғи керак. Буни тўғри тушунган ҳамда Президентимизнинг қатор маърузаларидаги танқидий фикр-мулоҳазалар, ҳақли эътирозлардан тегишли хулоса чиқариб олган олимларимиз ўзларининг илмий дастурларини бутунлай қайта кўриб чиқиб, ҳам пахтакорларга, ҳам тўқимачиларга маъқул келадиган интенсив ғўза навларини яратиш мақсадида изланишлар самарасини оширишга интилмоқдалар.

Суҳбатни «Халқ сўзи» мухбири
А. ЙЎЛДОШЕВ
ёзиб олди.

ЭНДИ АНДИЖОНЛИКЛАР ҲАМ БАҲРАМАНД БЎЛАДИ

«Ўздунробита» Ўзбекистон-Америка уяли телефон қўшма корхонаси мамлакатимизнинг алоқа тармоғига энг кўп маблағ сарфлаётган сармоядорлардан ҳисобланади.

У ўтган қисқа вақт ичида республикамизнинг Тошкент, Самарқанд Қарши, Урганч, Бухоро шаҳарлари аҳолисини ана шундай алоқа тармоғи билан таъминлашга эришди. Энг муҳими эса мазкур шаҳарлардаги алоқа станциялари уч маротаба янги ускуналар билан жиҳозланди.

Айни пайтда «Ўздунробита» корхонаси маъмурияти Андижон вилоятида ҳам уяли телефон станциясини барпо этиш учун вилоят раҳбарлари билан икки томонлама шартнома тузишди. Ҳозирданоқ бу ерда қурилиш-монтаж ишлари бошлаб юборилди. Шу йилнинг дастлабки чорагида бу ерга Америкадан энг сўнгги нусхадаги ускуналар келтириш мўлжалланаяпти. Мазкур алоқа тармоғи тўлиқ ишга тушгач, андижонликлар нафақат маҳаллий ҳудудга, балки қўшни Қирғизистонга ҳам ушбу тармоқ орқали чиқиши мумкин бўлади.

Б. ОСТОНАҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• *Янги китоблар*

ЮКСАЛИШ

Янги 1996 йил кириши арафасида «Ўзбекистон» нашриёти Нарзулла Жўраевнинг «Юксалиш» номли китобини чоп қилди. Ушбу мўъжаз китобчада мамлакатимиз тарихида муҳим ўрин эгаллаган, ҳалқимизнинг асрий орзуси рўёбга чиққан, республикамиз сиёсий, иқтисодий, социал ҳаётида туб бурилиш ясаган мустақиллик йилларининг дастлабки натижалари ва давлатимиз учун буюк бурилиш даврида Президентимиз Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг серқиррали фаолияти тилга олинган.

Ўз мустақиллигини қўлга киритган ўзбек халқи демократик сайлов натижаси билан сайланган Президент И. А. Каримов раҳбарлигида демократик ва ҳуқуқий давлат барпо қилмоқда. Ушбу муштарак вазифани бажариш учун мамлакатда ислоҳотлар ўтказилмоқда. Ўзбекистон янги инсонпарвар жамият сари интилганлиги туфайли ислоҳотлар иқтисодий, сиёсий, социал жабҳаларни қамраб олиши табиий ҳолдир. Лекин бу уларнинг чуқур илмий асосга эгалиги, амалга оширилиши, албатта, республика Президенти фаолияти билан чамбарчас боғлиқдир. Жаҳон ҳамжамиятига аъзо бўлган янги мустақил давлатлар сафида Ўзбекистоннинг ўзига хос ўрни бор. Ўзбекистонда ўтказилаётган давлат қурилиши, ички ва ташқи иқтисодий-сиёсий фаолият, маданий қурилиш борасидаги туб ўзгаришлар жаҳондаги етакчи давлатлар раҳбарлари, сиёсатшунослар, иқтисодчилар томонидан ижобий баҳоланмоқда.

Президент И. А. Каримовнинг республика мустақиллигини қўлга киритиш учун олиб борган дадил кураши, СССР парчаланганидан сўнг давлатимиз бошқаруви тизими, қонун чиқарувчи орган, маҳаллий ҳукумат идоралари тизимини вужудга келтириш, ёш суверен давлатнинг дунё ҳамжамияти томонидан тан олиниши учун курашиши китобда жонли тасвирланган. Муаллиф, мамлакат Президенти фаолияти ҳақида теран фикр юритиб, унинг фаолиятида юрт осойишталиги, ҳар бир хонадонда ўсаётган фарзандлар келажаги, умуман, фуқаролар хотиржамлиги, қўшни давлатлар билан дўстона ҳамкорлик муҳим ўрин эгаллашини тўғри таъкидлайди. Юртбошимиз Республикамиз иқтисодий, илмий, маънавий салоҳияти ҳақида ғурур билан гапирганларида, дастлаб юртимизнинг бой тарихини, Ўзбекистоннинг кўҳна цивилизация марказларидан бири эканлигини, ҳозирги давр иқтисоди талаби даражасида фаолият кўрсата оладиган миллий кадрларга эга эканлигини кўзда тутади. Шунинг учун ҳам давлатимиз илк қадамларидаnoқ маънавий қадриятларимиз, урф-одатларимиз қайта тикланишига алоҳида эътибор берилди.

Ўзбекистонда ўз Конституцияси, мадҳияси, байроғи, тамғаси қабул қилиниши билан биргаликда ўзбек халқининг асрий орзуларини ифодалаган қонунлар тизими шакллантирилди. Албатта, бу улуғвор ишлар Президентимиз амалий фаолияти, унинг бевосита иштирокида амалга оширилди. Ўзбекистон кўп асрлик давлатчилик тарихига эга, аммо мустақиллигимиз даврида мустаҳкамланаётган президентлик идораси, халқимиз келажагига ишонч, мамлакатдаги тинч-яратувчилик кайфиятини вужудга келтирган, миллатлараро ўзаро ҳурмат, ўтиш даври қийинчиликларига фуқароларимизнинг бардош бериши каби муҳим хислатларни шакллантирадиган муҳим омилдир. Бугунги кун сиёсий, иқтисодий, социал муаммолари ечимини халқимиз катта ишонч билан Президентимиз фаолияти билан боғламоқда.

Муаллиф рисолада мамлакат Президенти томонидан асосланган ислоҳотлар тизимини таҳлил қилиб, жамиятни тубдан ислоҳ қилиш даврида Ислом Каримовнинг давлат раҳбари сифатида умумхалқ ва умумдавлат манфаатига даҳлдор бўлган сиёсий-ташкилий тадбирларни ишлаб чиқиш борасидаги куч-ғайрати яна ҳам кўпроқ намоён бўлмоқда, деб қайд қилади.

Мамлакатимизда мустақиллик йилларида мазмунан ва шаклан тамомила янги бошқарув тизими вужудга келтирилди. Қонун чиқарувчи орган, ижро ҳокимияти ва суд ҳокимияти тизими энг илғор тажрибаларга асосланиб тузилди. Олий Мажлис ва Вазирлар Маҳкамаси иш фаолияти жаҳондаги демократик давлатлар иш усуллари асосида ташкил қилинган.

Вилоятлар ва туманларда жорий қилинган ҳокимликлар мустақил, ўз ҳудудида ўз ҳукми ва сўзининг салмоғини ошириш, ҳамда хўжалик ва иқтисодий бошқарувида қатъият билан ишлаш имкониятига эга бўлган тизимдир.

Ўзбекистонда Президентлик фаолияти иқтисодий ислоҳотлар, умуман иқтисодий сиёсат юритиш билан чамбарчас боғлиқдир.

Ишлаб чиқаришни режалаштириш тизимидан ҳозирги бозор иқтисодиёти унинг қонунлари ва талаблари асосида иш юритиш шаклига ўтиш, иқтисодий ислоҳотларни оғишмай амалга оширилаётганлигидан далолат беради.

Мамлакат иқтисоди учун тамомила янги бўлган корпорациялар, концернлар, бирлашмалар, ҳиссадорлик жамиятларини вужудга келтирилиши, хусусийлаштириш жараёнини амалга оширилаётганлиги, мулкнинг ўз эгасини топа бошлаганлиги муҳим тарихий воқеадир. Мамлакат иқтисодий тараққиёти осон ҳал қилинадиган масала эмас. Мустақиллик даврида ушбу кенг қамровли муаммонинг қадамма-қадам ечими топилди. Президентимиз томонидан мамлакатимиз ўтиш даврида сиёсий, иқтисодий, социал ислоҳотларнинг илмий асосини ташкил қилувчи машҳур беш тамойил ишлаб чиқилди ва амалга оширилмоқда. Қисқа давр ичида мамлакат молия тизими ислоҳ қилиниб миллий валютамиз «сўм» ўз фаолиятини бошлади, кичик ва ўрта бизнес, тадбиркорлик, хусусий корхоналар ривожи йўлга қўйилган. Мамлакатимизда хорижий инвиститорлар, чет мамлакатлар ҳамкорлигида қўшма корхоналар фаолият кўрсатмоқда. Ўзбекистон БМТ ва қатор халқаро ташкилотларнинг ҳақиқий аъзолигига қабул қилинди. Иқтисодий ислоҳотларнинг муваффақиятли амалга оширилаётганлиги туфайли ғалла, нефть мустақиллиги йўлида муҳим ишлар амалга оширилди. Президентимиз фаолиятидаги муҳим йўналишлардан бири, фан, маданият ва санъатнинг бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида давлат тасарруфида бўлишидир. Президент ташаббуси билан айни пайтда мазкур соҳани янада ривожлантириш учун давлат бюджетидан катта миқдорда маблағ ажратилмоқда.

Республика тараққиёти учун зарур бўлган мутахассис кадрларни тайёрлаш коллежлари, бизнес мактаблари, янги олий ўқув юртлари очилмоқда. Мутахассислар тайёрлаш тизими такомиллаштирилиб янги факультетлар ташкил қилинмоқда. Бугунги Республикамиз ёшлари жаҳондаги етакчи мамлакатлар иқтисоди, тараққиётининг ўзига хос қирраларини, инглиз, француз, немис, рус ва бошқа тилларни ўрганишлари учун кенг имкониятлар яратилди. Бундай улуғвор ишни бажаришда Президент таклифи билан ҳаётга тадбиқ этилаётган аҳолини социал ҳимоялаш дастури муҳим ўрин эгаллайди.

Китобда мамлакатимиз раҳбарининг Ўзбекистон кенг имкониятлар мамлакати эканлиги турли халқаро учрашувлар, давлат раҳбарлари билан олиб борилган музокараларда асослаб бераётганлиги, юртимиз келажаги, равнақи учун тинмай изланаётганлигига ҳам ўрин ажратилган. Муаллиф Ўзбекистон Президентининг ташаббуси билан Марказий Осиёда иқтисодий ҳамкорликка асос солинганлиги, ушбу заминда тинчликни сақлаш, экологик тангликдан қутилиш учун эътиборга молик ишлар амалга оширилганлиги ҳақида ҳам фикрлар юритилади.

Рисоладаги яна бир муҳим қисм, давлатимиз раҳбарининг миллий хавфсизлигимиз, Ватанимиз чегараларининг дахлсизлиги учун олиб бораётган тинимсиз меҳнати, мустақиллик йилларида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти халқаро учрашувлар минбаридан жаҳонда ва минтақада тинчликни сақлаш учун амалий таклифларни ўрната бошлаганлиги, Ўзбекистон раҳбарининг жаҳон сиёсатига таъсири, унинг ўзига хос новаторлик фаолияти тилга олинган.

Давлатимиз раҳбари сиёсий портрети ҳақида сўз юритган муаллиф Президент Ислом Каримовнинг ўз замондошлари ва сафдошларидан кескин фарқ қиладиган жиҳатлари ҳақида тўхталиб, унинг мамлакат тараққиёти ва халқ манфаати учун зарур бўлган энг муҳим масалаларни тез илғаб олишида, уларни ўз вақтида ҳал қилишга киришишида, мамлакат ва халқ манфаатига зид бўлган ҳар қандай воқеаларга ҳамда ҳодисаларга кескин қарши туришида, барқарорликни сақлаб туриш учун бутун имкониятини ишга солиш, омма фикрини, диққат-эътиборини бир нуқтада жамлаб, давлат сиёсатининг нақадар тўғри ва асослилигига ишонтира олиш қобилиятида деб баҳолайди.

Бугунги Ўзбекистон янгидан-янги имкониятларга эга, халқаро майдонда нуфузи кўтарилаётган давлатдир. Унинг Президенти мамлакат салтанатининг рамзи. Юртимиз осойишталиги, халқ турмушини яхшилаш учун тинмай меҳнат қилинаётганлиги, ички ва ташқи сиёсатнинг изчиллиги, донолиги давлатимиз мустаҳкамлигидан далолат беради.

Китоб китобхонлар орасида катта қизиқиш уйғотади деб ўйлаймиз.

Саидахрор ҒУЛОМОВ,
Академик, Тошкент давлат Иқтисодиёт университети ректори,
Назар ҲАКИМОВ,
фалсафа фанлари доктори, профессор.

• *Изланишлар ва топилмалар*

«УАЗ-ФЕРМЕР» – ИШОНЧЛИ, ҚУЛАЙ

Тошкент автомобиль йўллари институтида «Уаз-фермер» янги машинасининг намуна нусхасини тайёрлаш ишлари ниҳоясига етди. У ниҳоятда чиройли, қулай, ишлатиш эса осон, ёнилғини кам сарфлайди. Ўзбекистонда маҳаллий шароитга мос келадиган машина бўлиши керак, деган фикр янги машина яратиш борасида ишлашга сабаб бўлди.

Техника фанлари номзоди, доцент Отто Остроглазов раҳбарлигидаги конструкторлар гуруҳи ҳар бир детални қўлда ясаб, икки йил меҳнат қилди ва натижада енгил машина ва юк машинаси хислатларини бирлаштирган янги машинанинг тажриба намунаси яратилди. Унга «Уаз-469» модели асос қилиб олинган. Унинг мотори газ билан ишлайдиган дизель мотор билан алмаштирилди, мато билан қопланган кузови ўрнига металл кузов қўйилди, қаттиқ ўриндиқлар алмаштирилди.

Машина бир ярим тонна юк кўтаради, унга 12 киши сиғади. Хуллас бу «Жип» фермернинг ҳамма талабларини қондира олади. Институт конструкторлари Ульянов автозаводи билан биргаликда мамлакатимизда «Уаз-фермер» автомобилини ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш мумкин бўлади, деб умид қилишмоқда.

Нуроталик асли педагог, республика халқ маорифи аълочиси Фотима Негматова икки йил аввал «Тўмарис» фермер хўжалигини ташкил этганида кўпчилик ишларнинг юришиб кетишига шубҳа билан қараган эди. Лекин Фотима опанинг тутган жойини кесадиганлардан эканлиги унинг ишни бошлаган пайтлариданоқ кўзга ташланиб турди. У олти ўғли ва келинларини ёнига олиб, ўз хўжалигини аста-секин кенгайтириб борди. Чорвачилик, паррандачилик ва деҳқончиликни йўлга қўйди. Астойдил қилинган меҳнат ҳамма вақт ўз натижасини беради, албатта. Ўтган йили фермер хўжалигида 10 минг дона тухум, тўққиз тонна сут ва 10 тонна гўшт етиштирилди. Бу эса «Тўмарис»га каттагина иқтисодий фойда келтирди.

СУРАТЛАРДА: 22-23-сурувлар яйловда; Фотима опа зоотехник Сайфиддин Рамазонов билан.

Т. НОРҚУЛОВ (ЎзА) олган суратлар.

• *Ўзбекистон ва жаҳон*

АВСТРАЛИЯДА БЎЛИБ ЎТГАН УМУМЖАҲОН АНЖУМАНИДА

ЎЗБЕКИСТОНЛИК ОЛИМ ВА МУҲАНДИСЛАРНИНГ ИЛМИЙ ТАЖРИБАСИГА КАТТА БАҲО БЕРИЛДИ

Ривожланган хорижий давлатларнинг кўп йиллик тажрибаси шуни кўрсатадики, бозор муносабатлари шароитида мукаммал музлатиш технологияси тизими яратилиши лозим.

Чунки тез айнийдиган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари даладан йиғиштириб олингач, истеъмол қилингунга қадар совуқ остида бўлиши зарур. Шунда биринчидан, маҳсулот тоза ҳамда бузилмаган ҳолда сақланса, иккинчидан, исрофгарчиликка йўл қўйилмайди. Шу боис юқори даражадаги музлатиш технологиясини жорий этиш бугунги куннинг долзарб вазифаларидан бирига айланиб бормоқда.

Сўнгги йилларда республикамизда мева-сабзавот маҳсулотларини асраш ва уларни музлатиш бўйича кўпгина хайрли ишлар амалга оширилаяпти. Жумладан, Париж марказида жойлашган Бутунжаҳон Совуқ институти билан биргаликда олиб борилаётган ўзаро ҳамкорлик ижобий натижаларни бераётир. Бундан ташқари, мазкур институтда чоп этилаётган совутиш, музлатиш усуллари ва технологияларига доир илмий рисолалар билан мамлакатимиз мутахассислари атрофлича танишиб бормоқдалар.

Яқинда Голландиянинг Гаага шаҳрида Совуқ институтининг навбатдаги анжумани бўлиб ўтди. Унда 59 давлат мутахассислари қатори ўзбекистонлик олим ва муҳандислар ҳам мустақил давлат вакиллари сифатида илк бор қатнашдилар.

— Ўзбекистонликларнинг маърузалари ва илмий-техник мақолалари кўпчиликни ўзига жалб этди, — дейди ушбу анжуман иштирокчиси, профессор Аъзам АЮПОВ биз билан суҳбатда. — Унда республикамизнинг Бутунжаҳон Совуқ институти доимий аъзоси бўлиш истаги инобатга олинди. Эндиликда бундай нуфузли халқаро мақомга эга бўлган ташкилотнинг ҳақиқий аъзоси бўлиб қолишимиз шубҳасиз. Яна шуни мамнуният билан таъкидлаб ўтмоқчиманки, яқин орада Австралияда бўлиб ўтадиган XX Халқаро анжуманга ўзбек олимлари ҳам таклиф этилди.

Бутунжаҳон Совуқ институтининг мазкур анжуманида, асосан, совутгич қурилмаларидан бир вақтнинг ўзида совуқ ва иссиқлик энергиясини ишлаб чиқариш масаласи кўриб чиқилди. Бунга доир турли хил фикр-мулоҳазалар ўртага ташланди. Хусусан, Голландия, АҚШ, Канада, Япония, Франция ва бошқа давлатлар олимларининг таъкидлашича, илиқ сув 68°С дан ошмаган тақдирдагина хона ҳароратини бир меъёрда сақлаш ва ҳаммомлардаги сувни иситиш ҳамда идиш-товоқларни ювиш (санитария-гигиена қоидаларига амал қилиш)да ишлатиш мумкин бўлар экан. Бу хилдаги тажриба ва маърузалар орасида ўзбекистонлик муҳандисларнинг олиб бораётган тадқиқотлари юқори баҳоланди. Чунки мутахассисларимиз ишлаб чиққан тизимга мувофиқ, сув 92°С ҳарорат билан қайнатилгач, уни технологик жараёнларда қўллаш мумкин. Ана шундай мослама ва жиҳозлар чет эл мутахассисларини жуда қизиқтириб қўйди. Шу боис юртимизда фаолият кўрсатаётган Чехиянинг машҳур «ЧКД Хоцень» фирмаси вакиллари Тошкентда совуқ ва иссиқлик берувчи насосларнинг негизида юқори самарали, экспортга мўлжалланган ускуналарни ишлаб чиқаришни жорий этиш ниятидалар. Бунинг учун, биринчи навбатда, ҳар икки томонга фойда келтирадиган қўшма корхона ташкил этиш зарур. Шундай замонавий ускуналар ишлаб чиқариш йўлга қўйилса, республикада етиштириладиган мева-сабзавотларни янада сифатлироқ асраш, суюқ маҳсулот турларини кўпайтириш ва иссиқхоналарда мўл ҳосил олиш мумкин бўлур эди.

О. ТЎРАҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• Истиқлол учун курашганлар

ТУРКИСТОН ХАЛҚЛАРИНИНГ ФИДОЙИСИ

Туркистонда ишлаган қозоқ, қирғиз, туркман, қорақалпоқ ва ўзбек халқлари асрлар давомида оқ, қизил босқинчилар истибдоди остида эзилиб келди. Аммо истибдод, камситилишлар ва адолатсизликларга қарши мустақиллик ҳамда эркинлик учун курашлар матбуот, журналистлар фаолиятида аста-секинлик билан давом этди. Мунаввар қори, А. Зоҳирий, М. Беҳбудий каби ўзбек, Т. Сотилғон, Н. Тўрақул сингари қирғиз, С. Сегизбоев, У. Анорбоев, М. Жумабоев каби қозоқ журналистлари истибдодга қарши мардонавор курашдилар. Ана шундай жасоратли журналист, моҳир давлат арбобларидан бири қозоқ ўғлони Султон Сегизбоев эди.

С. Сегизбоев 1899 йили Тошкент вилоятининг Оққўрғон туманида туғилади. 1910—1915 йилларда эса Тошкент шаҳридаги рус-тузем мактаби ва иккинчи босқич эски мактабда таълим олади. Шундан сўнг Тошкент гимназиясини ҳам тамомлайди. У 19 ёшидан Шўролар ҳукуматининг маҳкамаларида ишлай бошлайди. Дастлаб 1918 йилда Оққўрғон, 20-йилдан бошлаб эса Пскент волость ижрокомлари котиби, кейинчалик бу волостлар раиси, ҳарбий ревком раиси вазифаларида фаолият кўрсатган. Унинг 16-йилги Жиззах қўзғолонида иштирок этганлиги, айниқса диққатга сазовордир. Ана шу воқеа таъсирида Султон Сегизбоевнинг дунёқараши бутунлай ўзгарди. Босқинчиларга қарши курашиш истаги уни буткул қамраб олди. Ўзи яшаётган муҳитга, унинг кирдикорларини фош этишга бағишланган норозилиги ўлароқ, у Абдулла Авлоний муҳаррир бўлган «Турон» газетасида босилган мақолалари билан кўзга ташлана борди. Хусусан, мазкур нашрнинг 3-сонида босилган «Адолат учун» сарлавҳали мақоласида, жумладан, шундай ёзади: «Туркистон мусулмонлари, зулм эшкакларини озодлик томон бурингиз. Николай муҳитига тупурингиз. Етар шунча хўрланган, камситилган онлар. Куропаткин, Черняевлар зулмига ўт кетди!...»

Шўро ҳукумати ундаги раҳбарлик қобилиятини тўғри илғаган ҳолда 20-йил март ойида Қирғизистондаги Жалолобод волость ижрокомига раис қилиб ишга юборади. 21-йилнинг апрелидан эса жумҳурият «Қўшчи» союзига раҳбар этиб тайинланади. Бундан ташқари, талантли ташкилотчи 23-24 йиллар мобайнида Фарғона вилоят партия қўмитаси Ижроия бюроси аъзоси, тарғибот ва ташвиқот бўлими бошлиғи, кейинчалик ғоя котиби, бир ярим йил муддат ичида «Фарғона» вилоят газетасига бош муҳаррир вазифаларида ҳам фаолият кўрсатади.

1921 йил 27 майдан «Фарғона» номи билан чиқа бошлаган вилоят газетасига Боту, Мирзаҳаким Алиев, Фотиҳ Сулаймон, Наби Мансуров, Абдулла Карим, Абдулла Раҳмат, Лутфулла Олимий, С. Саидали сингари машҳур журналистлар муҳаррирлик қилишган эди. 24-йилнинг майидан то 25-йилнинг августигача бўлган муддат ичида мазкур улуғлар анъанасини Султон Сегизбоев давом эттирган эди.

Ушбу давр мобайнида у атоқли олим ва йирик журналист Ашурали Зоҳирий билан танишгач, ундаги журналистик талант янада ортди. А. Зоҳирийдан сиёсий-публицистик мақолалар ёзиш, айниқса, журналистик бирсўзлик ва ботирлик, адолатсизликка қарши кураш йўлларини амалий жиҳатдан ўрганди.

Унинг «Фарғона» газетасида босилган «Маориф йўлинда бир сўз», «Рус-туземдан миллий мактаблар томон», «Саводсизликка ўт очайлик», «Матбуотнинг ботирлиғи учун» каби ўнлаб ўткир мақолаларида ана шу тажриба ва билимлар яққол намоён бўлгандир.

С. Сегизбоев ўз фаолиятини 1926 йилда Туркистон Компартияси Марказий Комитетида инструкторлик лавозимида давом эттиради. 27-йилда эса Тошкент уезд партия комитетига ғоя котиби қилиб тайинланди. У қаерда ва қайси вазифада ишламасин, ҳамиша ўз устида қунт билан изланди. 25-йили Москва Қизил профессура институтига сиртдан ўқишга кириб, 30-йили унинг ҳуқуқ ва хўжаликни бошқариш факультетини битириб чиқади.

Истеъдодли раҳбар С. Сегизбоев 37-йилнинг сентябрида Ўрта Осиё пахтачилик институтига директор лавозимига тайинланади. Орадан кўп ўтмай, Шимолий Қозоғистон область партия комитети биринчи котиблигини қабул қилиб олади. Бир оз вақт ўтгач эса, у Ўзбекистон жумҳурияти Халқ Комиссарлари Советига Раис лавозимига кўтарилади.

Султон Сегизбоев шахсиятида илмий куч, кенг қамровли сиёсий билим, ҳалоллик, поклик ва изчил меҳнатсеварлик каби беҳисоб фазилатлар мужассам эди.

У 1937—1938 йилларда СССР Олий Кенгаши Раисининг ўринбосари этиб сайланди. У жанговар Қизил Байроқ ва бошқа орденлар ҳамда медаллар, номи ёзилган соат ва қурол билан тақдирланган. С. Сегизбоев профессор илмий унвонига эга эди. «У ўзбек тилидан ташқари, рус, инглиз, француз ва қозоқ тилларини биларди. У Тошкент ва Москва олий ўқув юртларида сиёсий иқтисоддан дарс берган», дея ёзади атоқли давлат арбоби Н. Муҳиддинов.

Қўшни Қозоғистон Республикасининг Чимкент вилоятидаги Сайрам қишлоғида 105 ёшга қадам қўйган Карим бобо Абдулҳакимов истиқомат қилади. Бу киши инқилобгача ўқитувчи, босмахонада ҳарф терувчи бўлиб ишлаган. Февраль ўзгаришларидан сўнг давлатнинг турли сиёсий идораларида, колхозда меҳнат қилган. Жадидчилик ҳаракатининг фаол аъзоси ҳам бўлган. Турли тарихий воқеаларнинг тирик шоҳиди. Карим ота Султон Сегизбоев билан яқиндан таниш бўлган экан. Бу тўғрида бизга шундай ҳикоя қилиб бердилар:

«— Мен Султонни илк бор Жиззах қўзғолони пайтида ўша ерда кўрганман. Қўзғолон кунларидан бирида одамлар ёппасига қирилган куни ўша 16-йилда мен, Лутфулла Олимий, А. Мажидий майдоннинг узоқроқ бир жойида раёсат томонга қараб турардик. Ёнимизга ўрта бўйли, хушбичим, қотмадан келган, кўринишидан ҳали 20 ёшга ҳам тўлмаган йигит келди-да, шерикларим билан сўрашгач, менга зеҳн билан қаради ва Лутфулладан: «Бу акамиз ким?», деб сўради. Мени таништираётган эди ҳамки, тўсатдан пулемётлардан ўқ ёғила бошлади, қий-чув бошланди. Оломон олдинга—ўқ узилаётган жойга қараб ташланарди, аммо бетўхтов узилаётган ўқ уларни ер тишлатарди...

Мен ана шундай бир шароитда Султон Сегизбоев билан дўстлашганман. У профессор унвонини Москвада ўқишни битириб келгач, пахтачилик институтига директор бўлган паллада олган эди.

Мен Сегизбоевдаги зўр маҳорат, ёзиш санъатига қойил қолардим. Унинг мақола ва нутқлари тагдор ва аниқ мақсадга йўналтирилган бўларди. У иқтисодиёт ва қонунчиликни чуқур биларди».

Султон Сегизбоев Туркистоннинг истиқлоли йўлида ўта эҳтиёткорлик билан курашган алломa журналист эди. У «Миллий иттиҳод» аксилинқилобий гуруҳига нуфузли аъзо сифатида ғоявий раҳбарлик ҳам қиларди. 1932—1936 йилларда «Қизил Ўзбекистон» ва «Туркестанская правда» газеталарида босилган ўнлаб публицистик мақолаларида ҳамда давлат раҳбари сифатида сўзлаган нутқларида Шўро тузумининг беаёвлиги, ҳаддан зиёд «қаттиққўллиги» ҳақида очиқ ойдин гапирган эди. Ўз мақолаларида «халқ бошида айланаётган очарчилик балосини йўқотишнинг бирдан-бир илмий чораси, пахтага нисбатан ғаллачиликни кўпайтиришдир», деган фикрни билдиради. «Фақат лалми ерлар, тоғли районлардагина буғдой, арпа, маккажўхори, сули, мош каби хўжалик экинлари экилмасдан, буларни суғориладирғон ерларга ҳам кўплаб экиш керак. Четдан дон олиб келиш халқимизни такрор очарчилик гирдобига тортмоқда», деб ёзади С. Сегизбоев мақолаларидан бирида.

Унинг бундай ҳалол ва исбот талаб қилмайдиган чиқишлари сиёсий ғаламислар учун дастак бўлди. Улар: «Сегизбоев пахтачиликка қарши, у ватан душмани» мазмунидаги маълумотларни тўплаб юрдилар. Оқибатда, инқилобгача ва ундан кейин тўпланган материаллар йиғиндиси уни Акмал Икромов, Файзулла Хўжаев, Абдулла Каримов ҳамда Аъзам Айюб, Комил Алимов, Маннон Рамзлар каби халқ душманлари қаторига тиркади. Н. Муҳиддинов бу тўғрида шундай ёзади: «1938 йил 15 июнда Тошкент вилоят партия конференцияси очилди. Президиумда У. Юсупов, С. Сегизбоев ва Марказий Қўмита бюросининг бошқа аъзолари ўтиришган эди. Шу конференцияда иштирок этган делегатларнинг ҳикоя қилишича, маъруза бўлаётган пайтда бир одам Сегизбоев ёнига келиб, уни вестюблга таклиф этади. У ўрнидан туриб, ташқарига чиқади. Шу пайт Ички ишлар халқ комиссари Апросиян У. Юсупов олдига келиб, унга нимадир деди.

Сегизбоевни шу йўсинда қамаб, 21 июнда марказга олиб кетишди. 1939 йил 25 февралда ҳарбий трибунал суди бўлди. Сегизбоев суддаги сўнгги сўзида шундай деди: «Ҳамма айбларни қийнаш йўли билан бўйнимга қўйишди. Ўз айбларимни тўла инкор қиламан, уларни тан олмайман... Ишимни қайта терговга юборишларингизни талаб этаман...»

Суд икки соат давом этди. Уни олий жазога ҳукм қилишиб, шу куниёқ отишди. Истиқболи порлоқ партия ва давлат арбоби, олим ва журналист ана шундай ҳалок бўлди. Султон Сегизбоев 1957 йил 6 апрелда оқланди.

Ҳа, Туркистонда истиқлол йўлида олиб борилган курашлар жараёнларида журналистларнинг хизмати беқиёс. Улар ҳаётнинг ҳар бир соҳасида Туркистон эли—ўзбек, қирғиз, қозоқ, туркман ва тожик каби халқларнинг оқ ва қизил босқинчиларга қарши курашини у ёки бу тарзда ёритиб бордилар.

Шу ўринда, тарихчиларимиз эътиборини муҳим бир фактга қаратмоқчиман. Маълумки, тарихан узоқ муддат пухта ва мухтасар ҳукм суриб келган туркийларнинг бус-бутунлиги, бирлиги, йирик давлат атрофига бирлашганлиги натижасида улар ҳар қандай душманга ўз ўрнида зарба бериб келганлар. Кейинги пайтларда, аниқроғи, Чор Россиясининг Туркистонга бостириб киришидан сўнг туркий лексикондан чиқа бошлаган «пантуркизм» атамаси замиридаги «туркий бирлик» Шўролар даврига келиб тамоман парчаланди. Аммо «оққан дарё оқади», деганларидек, орадан 130 йил ўтгач, ана шу тарихий адолат тамойиллари қайта тикланмоқда.

Ҳайдарали УЗОҚОВ,
тарихшунос олим.

• Ватан — муқаддас

Мустақилликнинг беш йиллигига бағишлаб «Ўзбекистон ватаним маним» мавзуида ўтказилаётган қўшиқлар кўрик-танлови ҳақида эшитдим-у, бўғзимдан эриб оққан тошларни киприкларим кўтаролмай қолди. Ватан туққан она каби битта бўларкан...

СОҒИНЧЛАРИМ ЛИМ-ЛИМ...

дейди Олмониянинг Мюнхен шаҳрида истиқомат қилаётган ватандошимиз Мурод АҲМЕДОВ

Мен Тошкентнинг Бешёғоч даҳасида туғилганман. Отам ҳуқуқшунослик фанлари доктори, онам Ўрта Осиё университети (ҳозирги ТошДУ)да профессор, ўзбек, араб, рус тилларининг етук билимдони эди. Хўлу қуруқ баравар ёнган шахсга сиғиниш йилларида, аввал отамдан, сўнг онамдан жудо бўлганман. Тақдир сўқмоқларида кўп тентирадим. Ота-онанинг ўрнини ҳеч ким босолмас экан. Мана эллик йилдан ошдики, Мюнхенда яшаяпман. Қизим Жаклин Аҳмедова менинг истагимга кўра Тошкент хореография билим юртини битирди. Ҳозирда Вена давлат катта опера ва балет театрида етакчи раққоса.

1976 йили менга ўзим орзулаб юрган бахт кулиб боқди — хотиним билан Ўзбекистонга бордим. Тошкент ва Самарқандда болалигим кечган жойларни зиёрат қилиб, ота-онам пойи теккан кўчалар тупроғини юз-кўзимга суртиб, йиғладим, улар руҳи покига дуолар ўқидим. Киндик қоним тўкилган юртда ўтган бир ой минг йилларга татиди, олис хотиротларимни тўзғитиб юборди.

Ҳозир ёшим 79 да. Ўзбекча қўшиқ, куй, аллани эшитсам, кўзимдан ёш тирқирайди. Имкон топдим дегунча, уйимга ватандошларимни чорлаб, Ўзбекистон ҳақида гаплашиб ўтиришни хуш кўраман. Насриддин Афанди латифалари жону-дилим. Ватан ягона туйғу бўлиб, унинг такрори, ўхшаши йўқдир. Олисда бўлсам ҳам охирги нафасимгача ватаним ёди билан яшайман. Муқимий номидаги мусиқий драма театри актёри, тутинган ўғлим Меҳмонали Салимов, Ўзбекистон ногиронларнинг меҳнат қобилиятини аниқлаш ва тиклаш илмий-текшириш институти шифокори, тиббиёт фанлари номзоди Муҳиддинжон Турсунов билан хат ёзишиб, қўнғироқлашиб тураман. Насиб этса, бу йил Ўзбекистонга яна ташриф буюрмоқчиман.

«Ўз уйинг ўлан тўшагинг», деган мақолнинг қадрини ҳеч ким менчалик тушуниб етмас, десам муболаға бўлмас. Шунинг учун ҳам ватанни улуғловчи қўшиқлар кўрик-танлови баҳонасида Ўзбекистон билан хаёлан суҳбатлашдим, чоғроқ шеър ҳам ёздим:

Чаппар урган чаман
Ватан,
Бўлгин доим омон Ватан,
Киндик қоним томган
Ватан,
Кўз ёшларим юм-юм,
Соғинчларим лим-лим.

Жаннатмакон юртсан
ўзинг,
Насибаси бутсан ўзинг,
Енгилмаган мардсан
ўзинг,
Кўз ёшларим юм-юм,
Соғинчларим лим-лим.

Эрта-ю, кеч ўйимдасан,
Тушимдасан, ўнгимдасан,
Кўнглимдасан,
кўнглимдасан,
Кўз ёшларим юм-юм,
Соғинчларим лим-лим...

Сўзимнинг сўнгида танловда қатнашадиган қўшиқчилардан чет элларда истиқомат қиладиган ўзбекларнинг Ўзбекистонга чексиз меҳри ва соғинчи ҳақида ҳам қўшиқ айтишларини илтимос қиламан.

«Халқ сўзи» мухбири
Гулчеҳра ЙЎЛДОШЕВА
ёзиб олди.

«ОЛТИН МЕРОС»

Республика «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази қошида «Олтин мерос» халқаро жамғармаси ташкил этилди.

У Ўзбекистон ижодкорлар жамғармаси, ижодкор ёшлар «Истеъдод» хайрия жамғармаси, миллий ва ижтимоий барқарорлик жамғармаси ҳамда маданият жамғармасининг бирлашиши натижасида вужудга келди.

Янги жамғарма юртимиз миллий удумлари, анъаналари, қадимий маънавият ва маданиятимизни тиклаш ва тарғиб қилиш мақсадида ташкил этилди. Унинг асосий вазифаси республикамиз ва хорижда сақланаётган ноёб қўлёзмалар, маданий, тарихий ёдгорликлар, ҳунармандчилик, халқ амалий санъати ва оғзаки ижоди намуналари, бадиий асарлар, хусусий коллекциялар, қадимий давлатчилигимизга оид ҳужжатларни йиғиш ва улардан халқимизни баҳраманд қилишдан иборат.

Жамғарма Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида, шунингдек, хорижий мамлакатларда ўз бўлимларига эга бўлади.

(ЎзА).

«ЎТГАН КУНЛАР»ГА БАҒИШЛАНДИ

Тошкентдаги 249-мактабда Абдулла Қодирийнинг «Ўтган кунлар» романи 70 йиллигига бағишланган илмий анжуман ўтказилди. Унда шаҳар мактабларининг она тили ва адабиёт ўқитувчилари, халқ таълими вазирлиги мутахассислари, ёзувчилар, адабиётшунос олимлар қатнашди. Сўзга чиққанлар асарнинг тарбиявий аҳамияти, уни мактабда ўқитишни янада такомиллаштириш хусусида фикрлашдилар.

x-ray RETINA ХВМ

"АРТ КАФ" фирмаси

Тошкентдаги омбордан ҳар хил ўлчамдаги **"KODAK-RETINA" Германия (ХВМ)** ***рентген ва флюороплёнкаларини таклиф этади.***

Тиббиёт анжомлари ва керакли маҳсулотлар учун буюртмалар қабул қилади.

Тел.: (3712) 67-64-34,57-34-58.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАТБУОТИНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛОВЧИ ЖАМҒАРМА БОШҚАРУВИ ҚУЙИДАГИЛАР УЧУН 1996 ЙИЛГА ШАРТНОМАЛАР ТУЗАДИ:

I. «Доминант», «Планета» ва бошқа турдаги машиналарнинг қолиплари, қовучиқлар ва уларга эҳтиёт қисмлар, астролон матбаа бўёқлари, фотопленкалар.

II. Хорижда тайёрланган юқори сифатли турли номинациядаги қоғозлар, картонлар етказиб беради.

III. Рангли слайдлар, буклетлар ва бошқа матбуот-босма маҳсулотлари тайёрлайди.

IV. Жаҳон стандартларига мос этикетлар, қуритилган мева ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари учун ранг-баранг безакли қулай қоғоз қутилар тайёрлаб беради.

V. Жаҳоннинг ривожланган мамлакатларидаги (Германия, Бельгия, Голландия, Франция, Туркия, Россия) замонавий илғор технология билан жиҳозланган босмахоналарда малака ошириб қайтиш учун гуруҳлар тузади.

VI. Электрон ҳисоблаш машиналари, компьютерларда макет тайёрлаш, ҳарф териш, босмахонада газета, китоб ва бошқа босма маҳсулотларини тайёрлаш бўйича курсларда машғулотлар ўтказади. Машғулотлар Тошкент шаҳрида ташкил этилади.

VII. Жойлардаги мавжуд ЭҲМ ва компьютерларни созлаб, программалаштириб ишга тушириб беради.

Шартнома тузиш учун қуйидаги манзилга мурожаат қилиш мумкин:

Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй. Тел.: 44-37-87, 44-37-86. Факс: 44-11-35

Ўзбекистон Республикаси матбуотини қўллаб-қувватловчи жамғарма бошқаруви.

"Аль-Пари-Холдинг"

қўшма корхонаси

"Клауде Мишель"

эркаклар курткаларини сотади,

(Бельгия маҳсулоти).

Баҳоси пул ўтказиш йўли билан

1200 сўм.

Тўлов вексель билан ҳам қабул қилинади.

Тел.: 35-32-10, 34-46-92.

МАДАНИЙ МЕРОСГА ЭЪТИБОР

Ўзбекистон Фанлар Академияси Қорақалпоғистон бўлимининг бадиий-санъат секторида бир неча мингдан зиёд магнит тасмаларига ёзиб олинган Қорақалпоғистон халқларининг миллий куй ва қўшиқлари мавжуд.

Улар орасида нодир ёзувлар — қадимий куйлар, термалар, лапар ва халқ достонлари ёзувлари, дутор ва қўбиз каби миллий асбоблар воситасида қилинган матнли ва матнсиз ижролар, мусиқийномалар ва оҳанглар бор.

Яқинда Қорақалпоғистонда ушбу нодир ёзувларнинг аҳволини, бадиий қийматини ва сақланиш даражасини ўрганиб чиқувчи махсус ҳукумат комиссияси тузилди.

Комиссия бадиий-санъат секторидаги барча фонетик меросни баҳолаш, уларнинг сони ва сифати тўғрисида маълумот тайёрлаш, зарур ёзувларни магнит тасмаларига қайта кўчиришни, нусха кўпайтиришни, ушбу қимматбаҳо маданий мерос намуналарининг оммага эшиттирилишини ташкил қилишни таъминлаш билан шуғилланади.

Ҳайитбой АБДУСОДИҚ,
«Халқ сўзи» мухбири.

• Футбол

МАВСУМ ОЛДИДАН УЧРАШУВ

Ўзбекистон футбол Федерациясида матбуот конференцияси ўтказилди. Федерация ходимлари спорт журналистларига мамлакатимиз футболида қилинаётган ислоҳотлар, навбатдаги мавсумга тайёргарлик, мусобақаларнинг ўтказилиши тартиби ҳақида ахборот беришди.

Жумладан, бу йилги кубок мусобақалари янгича тартибда ўтказилиши, ҳар бир босқичда рақиблар қуръа йўли билан аниқланиши маълум қилинди. Биллур соврин учун беллашувлар 6 мартдан бошланади.

Чемпионат ўйинлари жадвали ҳам футбол Федерацияси ходимлари томонидан ишлаб чиқилган. Фақат Осиё футбол конфедерациясидан халқаро ўйинлар жадвали келмаганлиги боис, биринчилик учрашувлари қайси кунлари ўтказилиши ҳозирча белгиланганича йўқ.

Матбуот конференциясида «Диёр» (Булунғур), «Ҳисор» (Шаҳрисабз), «Наврўз» (Наманган), «Мебелчи» (Янгийўл) стадионлари навбатдаги мавсумга тайёр эмаслиги, агар камчиликлар ўз вақтида бартараф этилмаса, бу жамоалар чемпионат беллашувларига қўйилмаслиги маълум қилинди.

Футбол Федерацияси ва матбуот ходимларининг учрашуви бундан буён ҳар ойда бир марта ўтказилишига келишиб олинди.

Р. ЭРМУҲАММАД,
«Халқ сўзи» мухбири.

«Атлантик—Восток, Инк» қўшма корхонаси тугатилади. Эътирозлар қуйидаги манзилда қабул қилинади, Тошкент шаҳар, Ойбек кўчаси, 19.

Ўзбекистон бухгалтерлар ва аудиторлар ассоциацияси 1996 йил 29 январдан лицензияли аудиторлар, молия директорлари ва бош бухгалтерлар тайёрлаш бўйича янги гуруҳларда машғулотлар бошланишини маълум қилади.

КЎРИК-ТАНЛОВ ДАВОМ ЭТАДИ

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси томонидан ташкил этилган «Истиқлол: янги давр, янги қаҳрамон» анъанавий кўрик-танлови давом этади. Унинг 1996 йилги тури Мустақиллигимизнинг қутлуғ 5 йиллик тўйига бағишланади.

Кўрик-танловга истиқлолни, миллий давлатчилигимизни мустаҳкамлашга хизмат қиладиган, ватанпарварлик, инсонпарварлик, жасорат ва эзгуликни улуғловчи, бадиий жиҳатдан етук янги асарларгина қабул қилинади. Тақдим этилган асарларни танлаш, муҳокама этиш, ғолибларни белгилаш ҳайъат зиммасида бўлади.

Ғолиблар қуйидагича тақдирланади:

Роман ва қиссалар учун — 10 минг сўм;

Достон ва шеърий тўпламлар учун — 10 минг сўм;

Ҳикоялар учун — 5 минг сўм;

Бадиий публицистика учун — 5 минг сўм;

Адабий-тарихий меросимизга оид бадиий асарлар учун — 5 минг сўм;

Қўлёзмалар икки нусхада машинкаланган ҳолда йилнинг 1-июнигача қуйидаги тартибда топширилиши керак:

Насрий асарлар «Ёзувчи» нашриётига; достон ва шеърлар Ғафур Ғулом номидаги нашриётга; бадиий публицистика «Ўзбекистон» нашриётига; адабий-тарихий меросимизга оид бадиий асарлар А. Қодирий номидаги халқ мероси нашриётига.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси (700129, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй).

ЭНГ ЯХШИ АСАРЛАР — БОЛАЛАРГА

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси, Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ва Республика «Маҳалла» жамғармаси ҳамкорликда таъсис этган «Болаларга атаб ёзилган энг яхши китоблар учун» кўрик-танлови мустақиллигимизнинг 5 йиллигига бағишланади.

Кўрик-танловга мустақиллик ғояларини кенг тарғиб этувчи, болаларимиз маънавиятини ўстиришга ёрдам берадиган, қизиқарли, оригинал ва янги асарлар қабул қилинади.

Ҳайъат томонидан ғолиб деб топилган асар муаллифлари пул мукофотлари билан тақдирланадилар. Мукофотлар қуйидагича:

КИЧИК МАКТАБ ЁШИДАГИ БОЛАЛАР УЧУН:

Насрий асарлар — 10 минг сўм;

Назм (достон, шеърий тўплам, қўшиқлар туркуми) — 10 минг сўм;

Адабий-тарихий мерос («Ўлкамизни ўрганамиз» мавзуидаги маърифий асарлар) — 10 минг сўм;

Адабиётшунослик (адабий-танқидий мақолалар) — 10 минг сўм;

ЎРТА ВА КАТТА МАКТАБ ЁШИДАГИ БОЛАЛАР УЧУН:

Насрий асарлар — 10 минг сўм;

Назм (достон, шеърий тўплам, туркум қўшиқлар) — 10 минг сўм;

Адабий-тарихий мерос («Ўлкамизни ўрганамиз» мавзуидаги асарлар, публицистик мақолалар) — 10 минг сўм;

Адабиётшунослик (адабий-танқидий мақолалар) — 10 минг сўм; Қўлёзмалар 2 нусхада машинкаланган ҳолда йилнинг 1 июнига қадар Ўзбекистон Республикасининг Давлат матбуот қўмитасига топширилиши керак.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси (700129, Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 30-уй).

Ўзтелерадиокомпания хорижий мамлакатларга эшиттиришлар бошқармаси жамоаси хатлар ва тингловчилар фикрини ўрганиш бўлимининг мудири А. Х. Хўжаевага турмуш ўртоғи

Санъат РЎЗМАТОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон давлат телерадиокомпанияси жамоаси Республика телевидениеси мусиқий кўрсатувлар таҳририятининг собиқ бош муҳаррири, меҳнат фахрийси

Санъат РЎЗМАТОВнинг

вафоти муносабати билан унинг оиласига чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон давлат телерадиокомпанияси республика телевидениеси жамоаси студиянинг Бухоро вилояти бўйича ўз мухбири

Салим ҒОФУРОВнинг

бевақт вафоти муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент педиатрия медицина институти ва 2-болалар жарроҳлик кафедраси жамоалари профессор

Эркли ХОДИЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан унинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур таъзия изҳор қилади.

ХАЛҚ СЎЗИ — НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР: Парламент 33-57-34; Хатлар 33-07-48; Қишлоқ хўжалиги 36-07-94; Иқтисодиёт 36-36-65; Маънавият 36-35-60; Ахборот 36-29-89; Тунги муҳарририят 33-10-28.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир— И. Худоёров. Навбатчи — О. Тўрақулов.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 020. 51671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2 Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди — 20.05.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди. 1 2 3 4 5 6